

Verankeren en Vernieuwen

Integrale nota Armoedebeleid en Schuldhulpverlening Lelystad

2015-2018

Afdeling WIZ en Beleid, 24 maart 2015

Inhoud

1.	Inleiding	1
2.	Samenvatting.....	3
3.	Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2011 - 2014	7
3.1.	Hoofdpunten Armoedebeleid	7
3.2.	Hoofdpunten Schuldhulpverlening	9
3.3.	Continuering vigerend beleid	11
4.	Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2015-2018.....	14
4.1.	Een verkennend onderzoek naar vernieuwend beleid	14
4.2.	Armoedebeleid in de nieuwe praktijk 2015-2018.....	15
4.3.	Schuldhulpverlening in de nieuwe praktijk 2015-2018.....	21
5.	Financiën	26
5.1.	Continuering Armoedebeleid 2015-2018.....	26
5.2.	Continuering Schuldhulpverlening 2015-2018.....	27
5.3.	Nieuwe activiteiten Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2015-2018	28
6.	Conclusies en aanbevelingen	29
6.1.	Conclusies en aanbevelingen Armoedebeleid	29
6.2.	Conclusies en aanbevelingen Schuldhulpverlening	30
	Bijlage 1: Samenvatting Evaluatie preventief Armoedebeleid.....	31
	Bijlage 2: Evaluatie Schuldhulpverlening.....	35

1. Inleiding

Nog altijd zijn de effecten van de recessie merkbaar in onze samenleving. Het aantal mensen dat in armoede leeft is de laatste jaren niet verminderd. Nieuwe hulpvragers kloppen aan bij instanties voor ondersteuning. In tijden van slechte economische omstandigheden neemt de druk op de hulpverleningsinstanties toe. Om ervoor te zorgen dat de hulpverlening in voldoende mate beschikbaar blijft, willen we met deze nota de aanzet maken om armoedegerelateerde problemen in een eerder stadium te onderkennen en hiernaar te handelen.

Mensen die in een situatie van armoede en financiële problemen verkeren komen vaak in een vicieuze cirkel terecht, waardoor problemen verergeren en het steeds moeilijker wordt om deze situatie te doorbreken. De omstandigheden van de afgelopen periode, waaronder de recessie, zorgen er ook voor dat mensen meer moeite krijgen om rond te komen met hun inkomen. Vanuit het preventieve armoedebeleid wordt al actief ingezet op het voorkomen van (de overerving) armoede, door activiteiten en interventies ten behoeve van kinderen/ jongeren in te zetten die deze cirkel van (overerving) van armoede kunnen doorbreken¹. Daarnaast wordt vanuit het curatieve (armoede)beleid (financiële) ondersteuning geboden aan mensen met een laag inkomen of met financiële problemen en worden mensen actief toegeleid naar werk of onderwijs.

De economische situatie maakt dat er steeds meer druk komt te liggen op het effectief, efficiënt en duurzaam uitvoeren van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. Er zal dan ook toegewerkt moeten worden naar het voorkomen, stabiliseren en verminderen van de armoede- en schuldenproblematiek.

Dit betekent dat meer nadruk komt te liggen op vroegsignalering en preventie, waardoor er uiteindelijk een verschuiving teweeg kan worden gebracht van curatie naar preventie. Uiteraard blijven mensen de ondersteuning krijgen, die zij nodig hebben, om zo snel mogelijk weer toe te werken naar een stabiele situatie, waarin zij, indien mogelijk, zelfstandig verder kunnen.

De komende periode is het dus van belang om binnen de beleidsactiviteiten afstand te doen van wat niet of onvoldoende werkt en om naast dat wat wel werkt ook innovatieve oplossingen te omarmen. Daarnaast zijn alle partijen binnen de samenleving nodig bij de aanpak van de armoede- en schuldenproblematiek. Bij de uitvoering van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid wordt al nauw samengewerkt met het maatschappelijk middenveld. Er is mogelijk nog winst te behalen bij het breder betrekken van de samenleving, het verbinden van bestaande activiteiten en het delen van expertise en kennis bij de aanpak van de problematiek.

Armoedebeleid en schuldhulpverlening kenmerken zich in Lelystad door een pro-actief, doelgericht karakter en continuïteit in de aanpak. Nut en noodzaak van 'een lange adem' in de bestrijding van armoede en de daaruit voortvloeiende problematiek werden en worden breed gedragen door college en raad. Nu, met de implementatie van de drie decentralisaties, is het moment daar om

¹ In 2006 is de gemeente Lelystad gestart met de invoering van armoedebeleid aan de hand van de door de raad vastgestelde nota "Integraal Armoedebeleid 2006 . Meedoen mogelijk maken". In 2009 heeft een herijking van dit beleid plaatsgevonden. Een en ander is vastgelegd in de nota "Herijking Integraal Armoedebeleid Lelystad 2008-2010, 'Meedoen is mogelijk'. Gemeente Lelystad heeft samen met het maatschappelijk middenveld de activiteiten uit die nota geïmplementeerd en uitgevoerd. Eind 2011 en opnieuw in 2014 is de uitvoering van dat beleid geëvalueerd. De nota 'Evaluatie uitvoering preventief armoedebeleid Lelystad (Spoor 1)' is in maart 2012 vastgesteld door de raad en de nota "Evaluatie Uitvoering Preventief Armoedebeleid 2011-2014" is ter kennisgeving voorgelegd aan en besproken met de raad in december 2014. Naast de evaluatie van het preventieve armoedebeleid is in 2014 ook het curatieve armoedebeleid geëvalueerd in de vorm van een armoedemonitor. De Armoedemonitor is in 2014 ter kennisgeving voorgelegd aan en in december 2014 besproken met de raad. Met de nota 'Evaluatie Schuldhulpverlening in Lelystad: Perspectief bieden aan Mensen met Schulden' is tenslotte in januari 2015 het onderdeel schuldhulpverlening geëvalueerd over de periode 2011-2014.

ervaringen en goede resultaten niet alleen te behouden maar tevens te consolideren, met andere woorden als fundament te gebruiken voor de komende 4 tot 8 jaren, waarbij aan het bewezen beleid nieuwe, innovatieve elementen worden toegevoegd, elementen die recht doen aan de uitgangspunten van de decentralisaties. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de beoogde verschuiving van het beleids'gewicht' naar de voorkant van het ondersteuningsaanbod, dat wil zeggen meer nadruk op vroegsignalering en (pre-)preventie.

Dat betekent in een vertaling naar concrete beleidsuitgangspunten dat in de voorliggende nota de lijn wordt vastgehouden zoals we die uit de begroting kennen in de tripartite verdeling naar Preventie, Curatie en Schuldhulpverlening. Maar tegelijkertijd worden er ook deuren geopend naar andere oplossingsrichtingen waarbij nieuwe partners – zoals het bedrijfsleven in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen – worden betrokken en ook de burger zelf wordt aangesproken in diens eigen verantwoordelijkheid. Van curatie naar preventie, juist om op termijn de noodzaak van curatie af te doen nemen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van de nota.

In hoofdstuk 3 worden armoedebeleid en schuldhulpverlening in hoofdpunten gepresenteerd om een beeld te geven van acht jaar beleid alsmede om op basis van de evaluaties en wet- en regelgeving aan te geven welke onderdelen van het uitgevoerde beleid worden voortgezet in de aankomende periode.

Hoofdstuk 4 biedt een beleidsperspectief voor de periode 2015-2018. Hierin wordt een voorzet gegeven voor zowel innovatie als consolidatie. Een nieuwe, integrale aanpak, gekenmerkt onder meer door zo vroeg mogelijke interventies, uitgevoerd in nauwe samenwerking met derden.

Hoofdstuk 5 vertaalt de beleidsambities naar de noodzakelijke investeringen.

Hoofdstuk 6 tenslotte plaatst de hoofdlijnen van de nota in het perspectief van bevindingen en de vertaling daarvan naar conclusies en aanbevelingen.

2. Samenvatting

In de voorliggende nota staan de hoofdpunten van het vigerend Armoedebeleid en Schuldhulpverleningsbeleid. Op basis van de evaluaties van de uitvoering van het beleid en de wet- en regelgeving wordt aangegeven welke onderdelen worden voortgezet in de aankomende periode. Daarna volgt een beleidsperspectief voor de periode 2015-2018 met de bijbehorende noodzakelijke investeringen. Hierin wordt een voorzet gegeven voor zowel innovatie als consolidatie. Een nieuwe, integrale aanpak, gekenmerkt onder meer door zo vroeg mogelijke interventies, uitgevoerd in nauwe samenwerking met derden.

Verankeren: continuering vigerend beleid

Op basis van de beleidsevaluaties, monitoring en terugkoppeling met de uitvoering wordt voorgesteld om het succesvol beleid op preventie, curatie en schuldhulpverlening in de komende jaren voort te zetten.

Het resultaat van het vigerend beleid wordt het fundament onder de nieuwe, aanvullende ambities, zoals die voor een belangrijk deel voortvloeien uit de sedert kort vigerende kaders van de decentralisaties.

Vernieuwen: Armoedebeleid en Schuldhulpverlening in de nieuwe praktijk

De gemeente wil investeren op een drietal aanvullende speerpunten:

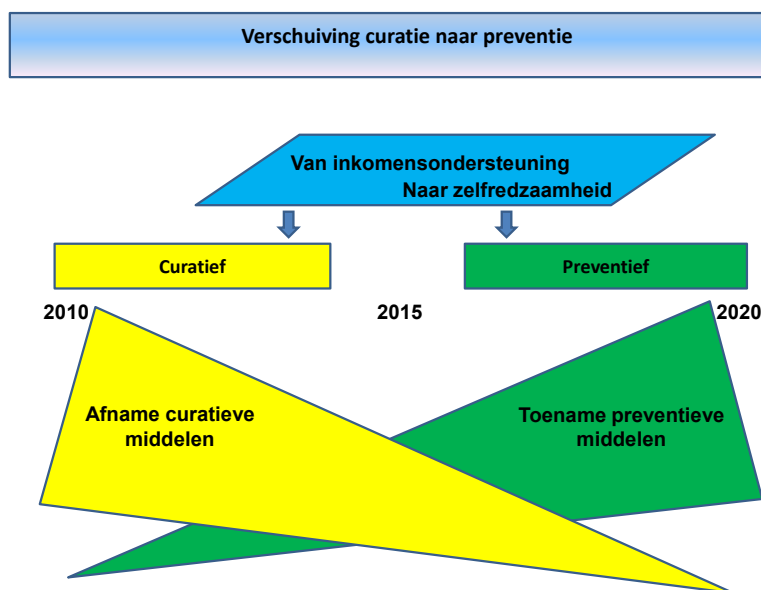
1. Richten op voorkant armoede- en schuldenproblematiek. Een aanpak die zich richt op pre- preventie, dat wil zeggen vroegsignalering en interventie preventie, dat wil zeggen de ingrepen die er toe leiden dat een reeds ontstaan gedragspatroon of ontstane (leef)situatie kan worden doorbroken, zodanig dat erger kan worden voorkomen.
2. Breed betrekken van de samenleving. Het gaat erom de verschillende (belanghebbende) actoren in de samenleving te betrekken, waarbij onder meer verbindingen gelegd kunnen worden naar maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) / sociaal ondernemerschap (SO), bewonersinitiatieven c.q. vrijwilligerswerk, inzet ervaringsdeskundigen en werkgevers.
3. Maximaal verbinden, een integraal aanbod. Het gaat om co-creatieve preventie met het doel om activiteiten op te zetten op basis van slimme samenwerkingsconstructies in het maatschappelijk middenveld en/of het bedrijfsleven. De ambitie is om de preventie activiteiten maximaal te verbinden en te komen tot een integraal en onderling versterkend aanbod.

Deze speerpunten vormen een nieuwe set van kaderstellende beleidsuitgangspunten.

Door in de periode 2015-2018 te investeren in vroegsignalering en preventie activiteiten die ertoe leiden dat erger kan worden voorkomen, wordt ingezet op een verschuiving van curatie naar preventie. Het is de verwachting dat de vraag naar (inkomens)ondersteuning op termijn zal afnemen. Voorts wordt de komende vier jaar ingezet op preventie en vroegsignalering ter voorkoming van schuldhulpverlening en op het ontwikkelen van schulddienstverlening, waarbij het probleemoplossend vermogen van hulpvragers wordt verstrekt en klanten wordt geleerd zelf de regie op het financiële leven te herpakken en te houden met als doel dat mensen niet opnieuw in de problemen raken. In de praktijk betekent dit dat gewerkt gaat worden met een laagdrempelige vorm van ondersteuning, die dichtbij de bewoners wordt aangeboden, in aansluiting op de Sociale Wijkteams en met behulp van vrijwilligers. Er wordt maatwerk geboden en indien nodig opgeschaald naar schuldhulpverlening. Om vrijwilligers perspectief en differentiatie te bieden worden loopbaantrajecten ontwikkeld met als doel om vrijwilligers te behouden voor de werkzaamheden op

het terrein van de armoede- en schuldenproblematiek. Tot slot wordt de ketensamenwerking op het gebied van de financiële ondersteuning opnieuw vormgegeven.

De verwachting is dat het zeker een aantal jaren zal duren voordat de eerste effecten zichtbaar worden.

In de voorliggende nota worden op basis van conclusies en aanbevelingen een aantal beslispunten aangereikt:

Beslispunten Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2015-2018

Armoedebeleid

1. Vaststellen van de onderstaande kaderstellende beleidsuitgangspunten voor de periode 2015-2018:
 - Inzetten op de voorkant van de armoede- en schuldenproblematiek door een nieuwe aanpak die zich richt op preventie en vroegsignalering.
 - Breed gaan betrekken van de samenleving, waarbij onder meer verbindingen gelegd worden naar maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) / sociaal ondernemerschap (SO).
 - Maximaal verbinden en een integraal aanbod ontwikkelen.
2. Voor het maximaal verbinden van de preventie activiteiten en te komen tot een integraal versterkend aanbod (waarbij ook een relatie wordt gelegd met het maatschappelijk verantwoord ondernemen/ sociaal ondernemerschap), € 40.000 in te zetten voor het aantrekken van een aanjager c.q. bouwer. Dit bedrag wordt aangevraagd bij de kadernota 2016.
3. Opdracht te geven tot het onderzoeken van nieuwe samenwerkingsverbanden met maatschappelijke organisaties en/ of bedrijfsleven in relatie tot de inkomensondersteuning.
4. Opdracht te geven tot het nader uitwerken van het inrichten van een jeugdcultuurfonds en jeugdsportfonds als mogelijk alternatief voor het verstrekken van de participatiebijdrage.
5. Opdracht te geven om nader onderzoek te doen om de kosten voor de bijzondere bijstand voor beschermingsbewind te stabiliseren dan wel terug te dringen en hierbij het recent uitgevoerde onderzoek naar beschermingsbewind te betrekken.

Schuldhulpverlening

1. Investeren in het versterken van de financiële ondersteuning in de basis en het realiseren van een verschuiving van schuldhulpverlening naar schuldienstverlening.
Hiervoor is nodig : € 125.000

- € 85.000 voor vormgeven schulddienstverlening, dichtbij de bewoner, aangesloten bij de Sociale Wijkteams met betrokkenheid van maatschappelijk middenveld en bedrijfsleven. In de uitvoeringsnota Wmo is hiervoor € 85.000 beschikbaar.
 - € 40.000 voor de organisatie, training en aansturing van deze vrijwilligers van verschillende organisaties ter bevordering van uniform handelen.
De financiering voor dit onderdeel te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.
2. Het ontwikkelen van een voorstel voor het opnieuw vormgeven van de ketensamenwerking ten aanzien van de financiële ondersteuning en dit voorstel te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.
 3. Het ontwikkelen van loopbaanperspectief voor vrijwilligers, waarbij doorstroming naar andere projecten mogelijk wordt.
Hiervoor is nodig: € 20.000
Dit bedrag wordt aangevraagd bij de kadernota 2016.
 4. Een screeningsinstrument te ontwikkelen voor de toegang naar de financiële ondersteuning en het voorstel hiertoe te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.
 5. De wachttijden voor een schuldhulpverleningstraject te reduceren tot maximaal drie maanden.
Hiervoor is gedurende twee jaar € 85.000 (p.j) nodig.
 - € 45.000 voor extra mankracht, waardoor per jaar 50 mensen extra kunnen worden geholpen en de wachtlijst zal afnemen.
Dit bedrag wordt aangevraagd bij de Kadernota 2016.
 - € 40.000 om een aanpak te ontwikkelen die het oplopen van de wachttijd voorkomt.
De financiering voor dit onderdeel te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.

Financiën

De continuering van het vigerend preventief Armoedebeleid zal worden gefinancierd uit het structurele budget van € 355.000 per jaar voor de periode 2016-2018. Voor de continuering van het schuldhulpverleningsbeleid zal € 902.000 per jaar worden gefinancierd uit de bestaande algemene beleidsbudgetten en € 250.000 per jaar uit het participatiebudget.

Voor het curatieve armoedebeleid is voor 2015 in de begroting een bedrag opgenomen van € 2.334.569 voor de verstrekkingen van de bijzondere bijstand, tegemoetkoming in de kosten van de kinderopvang en overige inkomensondersteunende maatregelen, waaronder de individuele inkomensvoetstuk (langdurigheidstoelage) en de participatiebijdrage.

In de onderstaande tabel staan de nieuwe activiteiten benoemd - inclusief bijbehorende kosten en het voorstel voor de dekking - die betrokken worden bij de behandeling door de raad van de begroting 2016 en de verdeling van het Transitiefonds.

Nieuwe activiteiten	Toelichting	Prognose 2016-2018	Voorstel dekking
Preventie vergroten: <ul style="list-style-type: none"> • Schulddienstverlening • Vorm geven aan de keten • Toegang in de wijk 	Faciliteren en nieuwe preventieproducten ontwikkelen om dicht bij de bewoner in te zetten (training en inloopmogelijkheden). Uitbreiden capaciteit en uniforme screening in de wijk organiseren, aangesloten bij de Sociale wijkteams.	125.000 per jaar	85.000 Uitvoeringsnota Wmo 40.000 Aanvraag transitiefonds
Vrijwilligersloopbaan	Bundelen van kennis en	20.000 per jaar	Kadernota 2016

	daadwerkelijke begeleiding bij loopbaan.		
Wachttijd verkorten	Tot maximaal 3 maanden: Door inzet extra uren. Door ontwikkelen methodiek om eigen kracht en zelfoplossend vermogen te vergroten en wachttijden te verminderen.	45.000 2016 en 2017 40.000 per jaar	Kadernota 2016 Aanvraag transitiefonds
Co-creatieve preventie activiteiten	Maximaal verbinden van preventieactiviteiten en te komen tot een integraal onderling versterkend aanbod om armoede- en schuldenproblematiek te voorkomen en/ of te stabiliseren.	40.000 (eenmalig)	Kadernota 2016

3. Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2011 - 2014

3.1. Hoofdpunten Armoedebeleid

Definitie van armoede

Armoede is een complex verschijnsel met veelal samenhangende dimensies – zoals inkomen, maatschappelijke participatie, opleidingsniveau, gezondheid, zelfredzaamheid, wonen en leefomgeving – waarin het toekomstperspectief een belangrijk onderscheidend kenmerk is, vooral in situaties waarin niet of nauwelijks uitzicht is op werk of verandering van leefsituatie. Armoede in deze brede betekenis is sociale uitsluiting. Armoede in enge zin wordt beschouwd als een tekort aan financiële middelen.

Uit: nota “Herijking Integraal Armoedebeleid Lelystad 2008-2010, ‘Meedoen is mogelijk’”

Doelstelling armoedebeleid

Het armoedebeleid van de gemeente Lelystad wordt uitgevoerd langs twee sporen. Het eerste spoor is het preventieve armoedebeleid en heeft als doel het terugdringen van (de overerving van) armoede door het bieden van kansen aan kinderen en hun ouders. Het tweede spoor is het curatieve armoedebeleid en is bedoeld voor mensen die in een situatie van armoede verkeren, waarbij instrumenten (o.a. bijzondere bijstand en schuldhulpverleningstrajecten) worden ingezet om hen in financiële zin te ondersteunen.

Preventief armoedebeleid is vooral lange termijn beleid en als zodanig onlosmakelijk met curatief beleid verbonden. Het uitgangspunt is – conform het adagium dat voorkomen altijd beter is dan genezen - dat de investering in preventief beleid op de lange termijn zodanig effect sorteert dat er minder geïnvesteerd hoeft te worden in curatief beleid.

Preventief armoedebeleid

Het (preventieve) armoedebeleid raakt verschillende beleidsterreinen (o.m. onderwijs). De opzet van het armoedebeleid is dat deze beleidsterreinen de eigen beleidsterreinspecifieke doelstellingen verbinden aan de armoededoelstellingen. Het is dus ook de bedoeling om zo integraal mogelijk samen te werken, dat wil zeggen om “stapelen” te voorkomen. Dit geldt ook voor de afstemming tussen de intern-gemeentelijke beleidsterreinen.

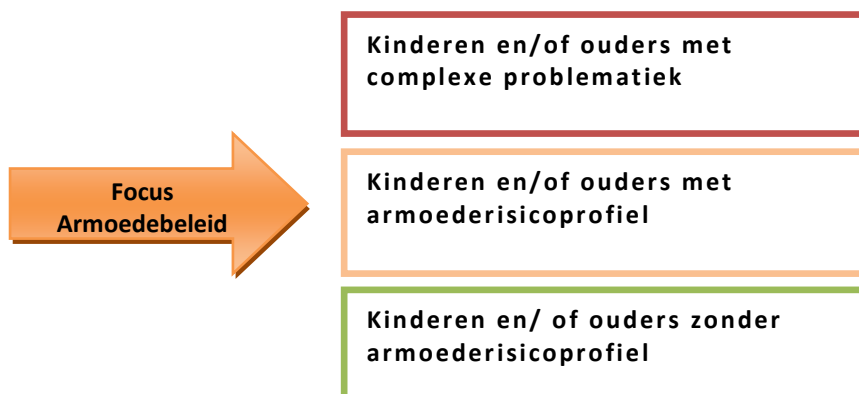
Doelgroep preventief armoedebeleid

De doelgroep van het preventieve armoedebeleid betreft kinderen en hun ouders, met een licht risicoprofiel, die met een relatief eenvoudige stimulans en het bieden van perspectief, meer kansen hebben op volwaardig en zelfstandig burgerschap.

Uit: nota “Herijking Integraal Armoedebeleid Lelystad 2008-2010, ‘Meedoen is mogelijk’”

Het preventieve armoedebeleid richt zich vooral op de kinderen en/ of ouders waarbij signalen zijn die er op duiden dat er extra ondersteuning nodig is. Deze signalen of armoederisicofactoren kunnen met inkomen en schulden te maken hebben, maar ook met de beheersing van de Nederlandse taal,

ontwikkeling van het kind, huisvesting/ woonomgeving, opleidingsniveau van ouders en/ of levensstijl.²

Figuur 1: Doelgroep preventief armoedebeleid

Uitvoering preventief armoedebeleid. Het preventieve armoedebeleid 'Meedoen is mogelijk' wordt samen met het maatschappelijk middenveld uitgevoerd. Bij de uitvoering wordt rekening gehouden met de belangrijke ontwikkel- en transitiefasen van een kind. Instrumenten gericht op de ontwikkeling van kinderen hebben het meeste rendement wanneer deze interventies op jonge leeftijd worden ingezet. Vanuit het preventieve armoedebeleid worden interventies dan ook op een zo vroeg mogelijke leeftijd aangeboden.

Het aanbod van instrumenten ten behoeve van de kinderen verloopt aaneengesloten van peuter tot jong volwassene, zodat zij optimale kansen krijgen om uiteindelijk met een startkwalificatie de arbeidsmarkt op te komen.

Curatief Armoedebeleid (inkomensondersteuning)

Vanuit het curatieve armoedebeleid wordt inkomensondersteuning geboden aan mensen met een laag inkomen (tot 120% van de geldende bijstandsnorm) in de vorm van bijzondere bijstand, tegemoetkoming in de kosten van de kinderopvang en overige inkomensondersteunende maatregelen, waaronder de langdurigheidstoeslag en de participatiebijdrage. De doelgroep van het curatieve armoedebeleid betreft de burgers met een inkomen tot maximaal 100-120% van de geldende bijstandsnorm.

Het gaat bij inkomensondersteuning om een zogenaamde open-einde-regeling. Dit betekent dat een aanvraag niet mag worden afgewezen op grond van het feit dat het budget ontoereikend is. Aanvragen voor inkomensondersteuning, waaronder de bijzondere bijstand, dienen individueel te worden getoetst. De gemeente bepaalt zelf met welke middelen (inkomen en vermogen) rekening wordt gehouden bij het vaststellen van de draagkracht voor het recht op bijzondere bijstand. Voor de verschillende regelingen worden als uitgangspunt steeds percentages van de geldende bijstandsnorm toegepast. Deze percentages worden deels ingegeven door de wet en deels door gemeentelijk beleid.

Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 zijn er ten aanzien van inkomensondersteuning wijzigingen doorgevoerd. De Participatiebijdrage is uit de bijzondere bijstand getild en als zelfstandige inkomensondersteunende maatregel blijven bestaan. De

² Armoederisicoprofiel. Om te kunnen bepalen of een kind (inclusief ouders) begeleiding nodig heeft om (overerving van) armoede te voorkomen is een operationeel werkkader geformuleerd in de vorm van een armoederisicoprofiel. We spreken van een armoederisicoprofiel als er twee of meer risico's op armoede zijn geconstateerd.

langdurigheidtoeslag heeft een andere naam gekregen, de individuele inkomenstoelage. De voorwaarden tot het verstrekken van deze toeslag zijn aangescherpt. De gemeente dient zich rekenschap te geven van de krachten en bekwaamheden van de klant alsmede diens inspanningen tot een verbetering van zijn positie op de arbeidsmarkt. De Participatiebijdrage, de individuele inkomenstoelage tezamen met de aanvullende tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang zijn gebundeld in de inkomensondersteunende maatregelenverordening.

Beschermingsbewind.³

Gemeente Lelystad verstrekt ondermeer bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind. De uitgave voor de bijzondere bijstand voor deze kosten groeit de laatste jaren.

De goederen van een meerderjarig persoon die door zijn lichamelijke of geestelijke toestand niet meer in staat is zelf zijn of haar financiële zaken te regelen, kunnen door de kantonrechter onder beschermingsbewind worden gesteld. Sinds 1 januari 2014 zijn verkwisting en het hebben van problematische schulden toegevoegd als gronden voor beschermingsbewind. De wetwijziging van 1 januari 2014 beoogt dat de maatregel beschermingsbewind niet verder ingrijpt in iemands leven dan noodzakelijk en dat de maatregel de zelfredzaamheid van mensen zoveel mogelijk bevordert. Om dit zoveel mogelijk te bewerkstelligen, moet het ingestelde bewind na maximaal vijf jaar opnieuw worden getoetst. De maatregel wordt opgeheven wanneer iemand weer in staat is om de eigen (financiële) belangen te behartigen of wanneer voortzetting niet meer zinvol is. Ook kan de maatregel worden omgezet in een maatregel die minder ingrijpend is. Het college kan ook een verzoekschrift indienen om om de opheffing van de maatregelen te verzoeken.

Beschermingsbewind kan worden aangevraagd door een persoon zelf (ook wel de rechthebbende genoemd), zijn of haar levensgezel, zijn of haar familie, een voogd, een curator, een mentor of door een hulpverlener. De kantonrechter beslist of de maatregel beschermingsbewind wordt opgelegd. Wanneer de maatregel wordt opgelegd, worden het geld en de bezittingen van de rechthebbende onder bewind gesteld, wat inhoudt dat een bewindvoerder de verantwoordelijkheid over de bezittingen overneemt.

Wanneer de rechthebbende onvoldoende draagkrachtig is om de kosten van het beschermingsbewind zelf te dragen kan een aanvraag bij de gemeente worden ingediend voor bijzondere bijstand voor de kosten van het beschermingsbewind. Ondersteuning is mogelijk voor burgers met een bijstandsuitkering, of een inkomen dat maar beperkt boven bijstandsniveau ligt (120%) (het inkomen boven bijstandsniveau wordt meegenomen als draagkracht).

3.2. Hoofdpunten Schuldhulpverlening

In Lelystad wordt schuldhulpverlening in principe aangeboden aan een ieder die dit nodig heeft. Hierbij wordt ingezet op zowel preventie als het daadwerkelijk oplossen van schulden. Tijdens een driejarig traject wordt ingezet op het versterken van het probleemoplossend vermogen van mensen om het perspectief voor de toekomst te vergroten en herhaling te voorkomen. Schuldhulpverlening wordt uitgevoerd door de Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland (MDF) en/of het Interkerkelijke Diaconaal Overleg (IDO), waarbij wordt samengewerkt door verschillende organisaties in Lelystad om zo vroeg mogelijk te signaleren en hulp te bieden. Naast deze minnelijke vorm van schuldhulpverlening dragen zij ook zorg voor toeleiding naar het wettelijke traject in het kader van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP).

³ Gemeenten bevinden zich in een vreemde situatie als het over beschermingsbewind gaat. Ze zijn verplicht bijzondere bijstand te verstrekken ten behoeve van beschermingsbewind aan burgers die het niet zelf kunnen bekostigen, maar hebben nauwelijks invloed op het al dan niet opleggen van beschermingsbewind. Het aantal besluiten neemt toe, en daarmee ook de kosten voor de gemeente, terwijl de gemeente de groei geen halt kan toeroepen. Naast de kosten heeft de gemeente ook geen grip op de kwaliteit en de intenties van bewindvoerders. Het is zowel qua kostenbeheersing als voor de zelfstandigheid van de cliënt het beste dat de periode van beschermingsbewind niet langer duurt dan noodzakelijk is.

De wet gemeentelijke schuldhulpverlening⁴ stelt enkele voorwaarden voor het uitvoeren van schuldhulpverlening, waarvan de belangrijkste in onderstaand schema worden weergegeven.

Wat staat er in de wet?	Wat doet Lelystad?
Gemeenten moeten integrale doelstellingen voor schuldhulpverlening formuleren.	Lelystad voert integraal schuldhulpverleningsbeleid uit, zowel inhoudelijk als met ketenpartners.
Gemeenten moeten beleidsacties formuleren gericht op het vormgeven van integrale schuldhulpverlening.	Lelystad voert al ruim 20 jaar schuldhulpverleningsbeleid uit. De integrale aanpak is reeds opgenomen in de aanpak van schuldenproblematiek. (In Lelystad zullen MDF en IDO dit verder ontwikkelen de komende vier jaar, waarbij de focus ligt op preventie en samenwerking met de maatschappelijke partners.)
Gemeenten moeten formuleren welke resultaten zij wensen te behalen, in termen van een minimaal slagingspercentage.	Lelystad heeft een slagingspercentage van 70% tegen landelijk 30%. Lelystad zet haar huidige beleid voort, tegen in vergelijking met andere gemeenten lage kosten. Dus hoge kwaliteit voor lage kosten.
Gemeenten moeten aangeven op welke manier zij de kwaliteit waarborgen.	Lelystad waarborgt de kwaliteit door: <ul style="list-style-type: none"> - integraal te werken; - door te werken met gecertificeerde en/of anderszins bewezen organisaties; - door een effectief en efficiënt werkproces; - samenwerking met andere maatschappelijke organisaties.
Gemeenten moeten aangeven welke preventieve maatregelen zij nemen om problematische schulden bij mensen te voorkomen.	In Lelystad wordt sterk ingezet op preventieve activiteiten. In de komende vier jaar zal dit verder worden versterkt, waarbij wordt aangehaakt bij de ontwikkelingen en mogelijkheden binnen het sociaal domein.
Gemeenten moeten aangeven op welke manier zij schuldhulpverlening afstemmen op de situatie van de verzoeker.	Lelystad levert maatwerk in schuldhulpverlening. Mensen krijgen het traject dat bij hen past.
Gemeenten moeten aangeven hoeveel weken wachttijd zij willen hanteren tussen aanmelding en intake.	Lelystad stuurt op maximaal 4 weken wachttijd.

⁴ De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is in het leven geroepen om een basis te bieden voor goede schuldhulpverlening. In artikel 1 wordt aangegeven dat natuurlijke personen die hun schulden niet langer kunnen betalen ondersteund moeten worden bij het vinden van een oplossing voor deze schulden. Ook ondernemers handelend als ZZP'er, onder een eenmanszaak of een V.O.F. vallen onder de categorie natuurlijke personen en derhalve onder het bereik van artikel 1.

In de wet Schuldhulpverlening is sprake van een ruime definitie van schuldhulpverlening. Er moet sprake zijn van een integrale aanpak. Tevens impliceert dit dat de gemeente ook flankerend beleid dient in te zetten om te bereiken dat iemand schuldenvrij wordt en blijft, bijvoorbeeld door budgetbegeleiding. Voor ondernemers is deze integrale aanpak nog onvoldoende georganiseerd.

Richtlijnen voor het schuldverleningsbeleid in Lelystad zijn:

- Schuldhulpverlening is voor iedereen beschikbaar die dit nodig heeft en zelf de verantwoordelijkheid neemt om de financiële situatie te verbeteren.
- Curatieve schuldhulpverleningstrajecten worden uitgevoerd door MDF en IDO.
- Schuldhulpverlening staat niet op zichzelf, een integrale benadering biedt de mogelijkheid tot inzet van maatwerk.
- Preventie is de verantwoordelijkheid van alle maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en het onderwijs.
- Op een aanmelding wordt binnen 4 weken een intakegesprek gevoerd en een beschikking afgegeven.
- Indien mogelijk worden vrijwilligers ingezet voor preventie en begeleiding.

Schuldhulpverlening aan (ex)ondernemers

Naast de bovengenoemde schuldhulpverlening vindt er ook schuldhulpverlening plaats voor (ex)ondernemers. Dit wordt ingezet via Zelfstandigenloket Flevoland (ZLF).

De doelstelling van het ZLF is om ondernemers zo lang en zo goed mogelijk hun bedrijf te laten voortzetten, zodat ze in staat worden gesteld in hun eigen bestaan te voorzien. Een groot aantal bedrijven en ondernemers verkeren in dermate grote financiële problemen dat schuldhulpverlening dient te worden ingezet. Daarnaast komt het regelmatig voor dat bedrijven kunnen doorstarten met behulp van een bedrijfskrediet via het Bbz, indien er een sanering kan worden uitgevoerd. Indien een doorstart niet mogelijk is, volgt er een aanvraag Wsnp (Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen). Het ZLF koopt de trajecten schuldhulpverlening, Wsnp en sanering in bij Zuidweg & partners en Okkerse & Schop Advocaten.

Het is van belang om te investeren in de schuldhulpverlening voor ondernemers en ex-ondernemers, omdat het, naast de juridische verantwoordelijkheid, op korte en lange termijn kan leiden tot gemeentelijke besparingen. Hierbij valt te denken aan:

- Behoud van werkgelegenheid (voor o.a. personeel van de zelfstandige en andere kleinere bedrijven die samenwerken of afhankelijk zijn van de onderneming in financiële problemen). (Uit onderzoek blijkt dat het midden- en kleinbedrijf in hoge mate bijdraagt aan (de groei van) de werkgelegenheid in ons land.)
- Besparingen op de WWB-uitkeringen en bijzondere bijstand.
- Minder beroep op kwijtscheldingen en re-integratietrajecten.
- Minder uithuiszettingen en energieafsluitingen met daaruit voortvloeiende schade.

Daarnaast draagt het bij aan het voorkomen van sociale isolatie en maatschappelijke uitval en het bevorderen van integratie en arbeidsparticipatie.

De uitgaven voor de schuldhulpverlening zijn de afgelopen jaren flink gestegen (o.a. van ex-ondernemers en hun partners). Recent is het ZLF gestart met een onderzoek of kostenbesparingen mogelijk zijn via efficiëntere werkprocessen en verdergaande samenwerking tussen de uitvoeringsorganisaties schuldhulpverlening en het ZLF (bijvoorbeeld via een gezamenlijke intake). Daarnaast is het ZLF samen met de deelnemende gemeenten een plan aan het opstellen voor de integrale aanpak van schuldenproblematiek bij (ex-)zelfstandigen, zoals de mogelijkheid van budgetbegeleiding en het oplossen van de achterstallige boekhouding (gereed 2015).

3.3. Continuering vigerend beleid

3.3.1. Preventief armoedebeleid

Op basis van de evaluatie van de uitvoering van het preventieve armoedebeleid kan worden geconcludeerd dat de effecten van de uitvoering van het preventieve armoedebeleid steeds beter zichtbaar worden (Zie ook Bijlage 1). Er is door de inzet van diverse interventies onder meer

voortgang te zien in de taal- en rekenvaardigheid en de sociaal-emotionele vaardigheden van de kinderen/ jongeren en de ouderbetrokkenheid is vergroot. Daarnaast is de samenwerking met de maatschappelijke organisaties en het netwerk rondom de armoedepreventie verder versterkt. Uit de resultaten blijkt dat het preventieve armoedebeleid een effectieve hefboom is ter voorkoming van de overerving van armoede, door kinderen letterlijk naar een betere startpositie in het leven te brengen. Ook de partners in het maatschappelijk middenveld zijn het eens over de effectiviteit van het ingeslagen pad.

De twee belangrijkste pijlers onder het succes van het huidige preventieve beleid blijken:

- a. De continuïteit van het beleid (de lange adem want het gaat om generaties);
- b. De continuïteit van de aanpak (een aaneengesloten ondersteuning van peuter tot jongvolwassene).

Uit de evaluatie kwamen wel de volgende drie punten naar voren die nog om aanvullend onderzoek vragen:

- De inzet van vrijwilligers voor de begeleiding van mensen op de wachtlijst voor schuldhulpverlening en voor nazorg na een schuldhulpverleningstraject wordt op basis van de resultaten (evaluatie) na 1 augustus 2015 al dan niet voortgezet.
- De coördinerende werkzaamheden met betrekking tot de verwijzende functies van Kanspunt CJG worden voorlopig gecontinueerd. Tegelijkertijd wordt onderzocht op welke wijze aansluiting kan worden gezocht bij de verbinding die tot stand wordt gebracht tussen het CJG (basisvoorzieningen) en de sociale wijkteams.
- Binnen het beschikbare budget is een bedrag gereserveerd om de begeleiding van jongeren – voor het maken van een goede start op het MBO - op te zetten. Hierdoor wordt de kans vergroot dat jongeren, die vallen onder het armoederisicoprofiel, met een startkwalificatie op de arbeidsmarkt komen. De komende periode wordt onderzocht op welke wijze deze begeleiding plaats kan vinden.

Verankering. Op grond van de positieve effecten van het preventieve armoedebeleid is de ambitie om de uitvoering van het preventieve armoedebeleid voort te zetten in de periode 2015-2018. Hiermee wordt behouden wat is bereikt en kunnen de huidige succesvolle activiteiten en instrumenten worden gecontinueerd.

Onderzoek toont immers aan dat het van belang blijft om te investeren in preventief armoedebeleid om jongeren zoveel mogelijk gelijke kansen te geven en om verdere aan armoede gerelateerde of daaruit voortvloeiende maatschappelijke kosten te voorkomen (werkloosheid, schulden, gezondheidszorg, e.d.).⁵

3.3.2. Curatief armoedebeleid

De resultaten van de uitvoering van het curatieve armoedebeleid zijn vastgelegd in de "Armoedemonitor 2012". Uit deze armoedemonitor blijkt dat er sprake is van een goed bereik. De beoogde doelgroepen vinden hun weg naar de voorzieningen, waarmee vastgesteld kan worden dat de beleidsdoelstellingen worden/zijn gerealiseerd. Binnen de kaders van de Participatiewet wordt het bestaande curatieve armoedebeleid (inkomensondersteuning) voortgezet.

Voor wat betreft de toewijzing van de middelen aan de verschillende onderdelen van het curatief beleid moet wel geconstateerd worden dat er steeds meer een verschuiving plaatsvindt binnen het budget. Met name de bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind groeien exponentieel ten koste van de overige curatieve budgetten.

⁵ Voorbestemd tot achterstand? Armoede en sociale uitsluiting in de kindertijd en 25 jaar later, SCP 2011.

In een recent onderzoek van het landelijk bureau Stimulansz worden landelijke cijfers op het gebied van uitgaven bijzondere bijstand ten behoeve van beschermingsbewind gegeven. In 2013 gaven gemeenten hier gemiddeld 22% van hun totaalbudget bijzondere bijstand aan uit. Hierbij moet echter ook weer de nuance worden aangebracht dat gemeenten met de grootte 50.000-100.000 gemiddeld meer uitgaven, namelijk 25%. Lelystad gaf in 2013 32% van het totaalbudget bijzondere bijstand uit aan beschermingsbewind, wat dus een aantal procent hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.⁶

Hoe dan ook vraagt deze gestaag stijgende uitgavenpost om herziening op het beleid. De gemeente streeft naar meer invloed en grip, respectievelijk op het proces van de toekenning van beschermingsbewind en het beheersen van de kosten. (Zie verder hoofdstuk 4.)

3.3.3. Schuldhulpverlening

De gemeente Lelystad laat al ruim 20 jaar - via de Maatschappelijke Dienst Flevoland en het Interkerkelijk Diaconaal Overleg goedkoop, effectief en inhoudelijk sterke schuldhulpverlening uitvoeren. Door inzet van vrijwilligers naast professionals zijn de kosten voor schuldhulpverlening beheersbaar gebleven ondanks de sociaal economische ontwikkelingen van de afgelopen drie jaar en de veranderde werkwijze door de rechtbank voor een Wettelijk schuldhulpverleningstraject. (Hiervoor moet eerst een volledig minnelijk traject gelopen zijn alvorens men zich tot de rechtbank kan wenden. Dit kost veel extra tijd.)

Uit de evaluatie van de schuldhulpverlening in de afgelopen drie jaren blijkt dat het aantal hulpvragers stabiliseert. Wel zijn er verschuivingen in doelgroepen waar te nemen. Zo hebben de afgelopen twee jaar meer eigen huis bezitters de weg naar schuldhulpverlening gevonden. Door projecten als het 'voorkomen van huisuitzettingen', 'schuldhulpverlening tijdens detentie' en de thuisadministratie is het mogelijk financiële problematiek in een eerder stadium te ondersteunen. Het is aan te bevelen naast het continueren van de curatieve trajecten ook sterker in te zetten op het vroegtijdig signaleren om in de toekomst lange driejarige trajecten te voorkomen (zie voor verdere informatie over de evaluatie schuldhulpverlening bijlage 2).

⁶ Er moet hier echter één kanttekening genoemd worden, namelijk dat de cijfers uit het onderzoek van Stimulansz een lage betrouwbaarheidsfactor hebben (wat Stimulansz zelf ook meldt). De respons op de uitvraag van uitgaven bij gemeenten was namelijk dusdanig laag, dat de betrouwbaarheid niet gegarandeerd kan worden. De gemeenten die hun cijfers aangeleverd hebben, vormen dus geen representatieve afspiegeling van alle Nederlandse gemeenten.

4. Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2015-2018

Op basis van de eerder vermelde evaluaties kan een overzicht worden geboden op de inhoud en effecten van het armoedebeleid in de afgelopen jaren. In het opmaken van de balans is duidelijk sprake van een positief resultaat. De ambitie is om juist dit resultaat als een fundament te laten zijn onder de nieuwe, aanvullende ambities, zoals die voor een belangrijk deel voortvloeien uit de sedert kort vigerende kaders van de decentralisaties.

De afgelopen periode heeft de uitvoering van het beleid op het terrein van armoede en schuldhulpverlening een bijdrage geleverd aan het versterken van de eigen kracht, mogelijkheden en zelfredzaamheid van de burger. De effecten van het gevoerde beleid geven aanleiding om het uitgevoerde beleid te continueren en aan te scherpen en de preventieve kant hiervan te versterken en door te ontwikkelen en hierbij de (keten)samenwerking met partijen binnen Lelystad verder te verbreden. Hieronder wordt een beeld geschetst van de nieuwe aanpak van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid voor de periode 2015-2018.

4.1. Een verkennend onderzoek naar vernieuwend beleid

De bevindingen uit de evaluatie van het preventief armoedebeleid hebben aanleiding gegeven tot een onderzoek naar de mogelijkheden om de preventie van armoede- en schuldproblematiek te versterken, dit met het oog op minder (zware) ondersteunende (curatieve) maatregelen in de toekomst.

Dit verkennend onderzoek - onder meer bij vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven, in januari van dit jaar - laat zien dat op dit moment op het thema preventie een breed scala aan activiteiten plaatsvindt, zowel binnen als buiten de regie van de gemeente. De conclusie van het onderzoek is dat het groeiend belang van preventie unaniem wordt onderschreven. De organisaties die in het kader van het onderzoek zijn benaderd zien de noodzaak van preventie in de zin van een zo vroeg mogelijke interventie, in de ontwikkeling/het gedrag van de (toekomstige) burger en onderschrijven mede de interventies die al in een eerder stadium vanuit de gemeente zijn ingezet in het kader van de preventie gericht op de kinderen/ jongeren. Er wordt daarnaast wel nadrukkelijk gewezen op het belang van aanvullende preventieve maatregelen. Dergelijke aanvullende maatregelen hebben betrekking op:

- a. **Pre-preventie.** Vroegsignalering, zodanig dat ombuigingen in gedrag en/of omstandigheden bij de burger nog met lichte ingrepen tot stand kunnen worden gebracht.
- b. **Interventie-preventie.** Ingrepen die er toe leiden dat een reeds ontstaan gedragspatroon of een ontstane (leef)situatie, kan worden doorbroken, zodanig dat erger kan worden voorkomen.
- c. **Co-creatieve preventieactiviteiten** door slimme samenwerkingsconstructies in het maatschappelijk middenveld.

Meer nadruk op preventie is zowel een wens als een voornemen zo blijkt. Bepaalde organisaties zijn al voorzichtig bezig met het uittesten van preventief beleid in de praktijk, of denken na over oplossingsrichtingen die zij vervolgens met de gemeente willen bespreken. In termen van operationaliseren van deze voornemens onderscheiden we een drietal lijnen:

- a. **Aanvullende investeringen** vanuit de gemeente ter versterking van het lopende preventiebeleid;

- b. **Versterkende maatregelen** op de samenwerking in het maatschappelijk middenveld (eventueel financieel gestimuleerd – punt a);
- c. **Eigen initiatieven in het veld**, waarbij we een onderscheid maken tussen maatschappelijk middenveld en private sector.

Partnerschap. Het ziet er naar uit dat de recessie, of beter gezegd de maatschappelijke gevolgen daarvan, de lokale partners dichter bij elkaar brengt. Het gaat dan om lokale overheid, maatschappelijk middenveld en de private sector; de ondernemers. Ten aanzien van deze laatste groep kan opgemerkt worden dat activiteiten die bestempeld kunnen worden als Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en/of Sociaal Ondernemerschap, steeds meer bespreekbaar lijken te worden en het zijn juist dit soort activiteiten c.q. initiatieven die zich uitstekend in laten passen in lokaal preventie beleid.

Producten. Pre-preventie, interventie-preventie en co-creatieve preventie ambities moeten natuurlijk vertaald kunnen worden naar praktische oplossingsrichtingen c.q. producten. Uit het onderzoek zijn diverse aandachtspunten/ ideeën/voorstellen naar voren gekomen. In het onderstaande wordt dit verder toegelicht.

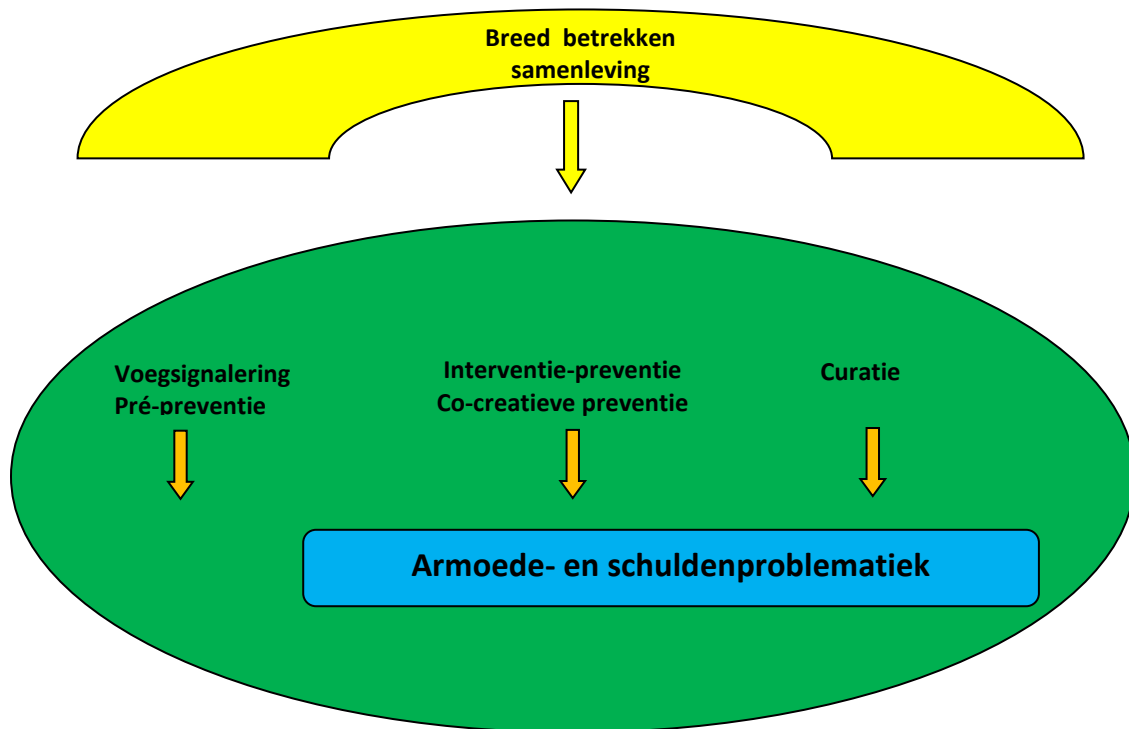
4.2. Armoedebeleid in de nieuwe praktijk 2015-2018

Het toewerken naar een stabiele situatie en het versterken van eigen kracht, mogelijkheden en zelfredzaamheid van de burger blijft het uitgangspunt bij de uitvoering van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. Het gaat er bij de armoede- en schuldenaanpak om dat de klant weer eigenaar wordt van en verantwoordelijk wordt voor zijn eigen leven. Onderstaand drie speerpunten die vervolgens worden toegelicht:

- **Richten op voorkant armoede- en schuldenproblematiek.** De komende periode wordt het accent gelegd op het voorkomen, stabiliseren en/ of verminderen van de armoede- en schuldenproblematiek. Het accent komt dus te liggen op de voorkant van de problematiek. Dit betekent dat voorlichting en vroegsignalering een belangrijke rol krijgen, maar ook de maatregelen die meer problemen kunnen voorkomen. Met het preventieve armoedebeleid gericht op de kinderen/ jongeren is hier een eerste succesvolle start mee gemaakt. Voor de komende periode wordt verder ingezet om deze beweging van curatie naar preventie uit te breiden naar alle leeftijdsfasen.
- **Breed betrekken van de samenleving.** Een tweede accent komt te liggen op het breed betrekken van de samenleving. Armoede- en schuldenproblematiek werkt door in de gehele samenleving en om een zo groot mogelijk effect te bereiken is het van belang om zowel maatschappelijke organisaties als het bedrijfsleven en burgers en ervaringsdeskundigen zoveel mogelijk te betrekken bij de aanpak van de armoede- en schuldenproblematiek. Hoewel de verbinding (pre-)preventie en maatschappelijk verantwoord ondernemen/ sociaal ondernemerschap nog zeer in de kinderschoenen staat is de ontwikkeling duidelijk zichtbaar en verdient het alle aandacht als een potentiële pijler onder het toekomstig preventiebeleid.
- **Maximaal verbinden, een integraal aanbod.** In het kader van het armoedebeleid wordt de komende vier jaar ingezet op het maximaal verbinden van de activiteiten op armoedebeleid in Lelystad, met het doel te komen tot een integraal en onderling versterkend aanbod op de terreinen vroegsignalering, preventie, schuldhulpverlening en inkomensondersteuning. Complementaire zorg is immers vele malen effectiever dan parallelle zorglijnen.

Deze speerpunten vormen een nieuwe set van kaderstellende beleidsuitgangspunten.

Uitvoering Armoedebeloid 2015-2018

Beslispunt 1

Vaststellen van de onderstaande kaderstellende beleidsuitgangspunten voor de periode 2015-2018:

1. Inzetten op de voorkant van de armoede- en schuldenproblematiek door een nieuwe aanpak die zich richt op preventie en vroegsignalering.
2. Breed gaan betrekken van de samenleving, waarbij onder meer verbindingen gelegd worden naar maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) / sociaal ondernemerschap (SO).
3. Maximaal verbinden en een integraal aanbod ontwikkelen.

4.2.1. Richten op voorkant armoede- en schuldenproblematiek

Pre-preventie. Onder de pre-preventie wordt de vroegsignalering van armoede- en schuldproblematiek verstaan. Hieronder vallen ook nog de lichte ingrepen, waardoor ombuigingen in het gedrag en/of omstandigheden bij de burger tot stand kunnen worden gebracht.

Bij de uitvoering van het preventief armoedebeloid wordt nu al gewerkt aan de hand van het armoederisicoprofiel. Op basis hiervan kan een professional of vrijwilliger in een vroeg stadium signaleren of er risico's zijn op armoede en kunnen ook lichte ingrepen worden gedaan, waardoor problemen worden voorkomen, zoals bijvoorbeeld advisering rondom opvoedvraagstukken of financiële vraagstukken.

Om (meer) armoede(problematiek) te voorkomen - in alle leeftijdsfasen - is het van belang om in te zetten op voorlichting en vroegsignalering. Aandachtspunten zijn hierbij:

- **Benutten van vindplaatsen.** Waardevolle vindplaatsen zijn onder meer de sociale wijkteams, woningbouwverenigingen, energiemaatschappijen, zorgverzekeraars, banken, laagdrempelige voorzieningen als de inloophuizen, voedselbank, onderwijs, enzovoorts. De toegang via het sociaal wijkteam en de werkwijze met de zelfredzaamheidsmatrix kan benut worden bij de vroegsignalering.⁷

Een mooi voorbeeld is het project 'Zorgeloos wonen en verantwoord lenen' van een bank. Er wordt via dit project op basis van het betaalverkeer gesignaleerd of mensen problemen ondervinden met het rondkomen met hun geld. Mensen worden vervolgens in een vroeg stadium benaderd om ze bewust te maken van hun financiële situatie en hoe ze hun financiën kunnen beheren. Door het project kan voorkomen worden dat er gebruik gemaakt moet worden van de schuldhulpverlening.

- **Inzetten nieuwe (digitale) en sociale media .** Door gebruik te maken van nieuwe en sociale media kunnen mensen (anoniem) worden bereikt en voorgelicht op armoede gerelateerde thema's en worden verwezen naar instanties voor advisering/ ondersteuning/ begeleiding. Een voorbeeld is de voorlichting via de website 'Uit de schulden'. Bij deze website kunnen mensen zich ook aanmelden voor financiële hulp bij het IDO.
- **Aandacht voor doorlopende lijn en / of doelgroepen.** Bij kinderen/ jongeren kan het van belang zijn dat zij in verschillende fasen over hetzelfde onderwerp worden voorgelicht, zoals over het omgaan met geld of voeding om (dreigende) armoedeproblematiek te voorkomen. Of dat specifieke doelgroepen geïnformeerd worden over veranderingen die gaan komen, bijvoorbeeld bij pensioen.
- **MKB Doorstart.** MKB Doorstart voorziet in de vroegsignalering van ondernemers met financiële problemen. Vroegsignalering is van belang omdat de ervaring leert dat ondernemers te vaak te lang zelf proberen om de boel op de rails te houden. Door MKB/ZZP'ers met levensvatbare bedrijven met financiële problemen eerder op te sporen kunnen faillissementen en ontslagen voorkomen worden. Dit draagt bij aan het voorkomen van armoede doordat banen behouden blijven. Het is van belang om een verbinding te leggen tussen armoedebeleid gericht op particulieren en zelfstandigen.

Interventie-preventie. Hiermee worden de ingrepen bedoeld die er toe leiden dat een reeds ontstaan gedragspatroon of een ontstane (leef)situatie, kan worden doorbroken, zodanig dat erger kan worden voorkomen.

Vanuit het preventief armoedebeleid gericht op de kinderen/ jongeren worden al diverse interventies ingezet om te zorgen dat zij uiteindelijk met een startkwalificatie op de arbeidsmarkt komen. Deze interventies worden zo vroeg mogelijk ingezet als een doorlopende lijn van peuter tot jong volwassene. Het gaat om kinderen/jongeren, waarbij er wel signalen zijn dat zij ondersteuning kunnen gebruiken, maar die nog geen professionele ondersteuning krijgen.

Voor alle leeftijdsfasen wordt de komende periode ingezet op het bieden van lichte ondersteuning, waardoor zwaardere ondersteuning (later) niet meer nodig is. Voorbeelden zijn de samenwerking die er plaatsvindt op het terrein van het voorkomen van huisuitzettingen en opvoedondersteuning (zoals Home-Start). Aandachtspunten zijn hierbij:

- **Inzetten op gedragsveranderingen.** Gedragsverandering als een ambitie die – veelal ook gebaseerd op een groepsgerichte aanpak – niet alleen gericht is op het aanpakken van een bestaand probleem, maar door het aanleren van andere gedragspatronen een sterke

⁷ De Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) is een instrument waarmee behandelaars, beleidsmakers en onderzoekers in de (openbare) gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening en gerelateerde werkvelden, de mate van zelfredzaamheid van hun cliënten eenvoudig en volledig kunnen beoordelen.

preventieve werking heeft. De interventies dienen dan ook afgestemd te worden op de klant (maatwerk).

Een mooi voorbeeld is het project Energieteam. Dit was een samenwerking tussen Concern voor Werk, de woningbouwvereniging, de energiemaatschappij en de gemeente om inwoners bewust te maken van energiezuinig leven en wonen. Er is door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voorlichting en advies gegeven aan bewoners en de energiebesparende materialen zijn geplaatst. Het project heeft onder andere geleid tot een besparing op het huishouden (ondersteuning minima), re-integratie en een gedragsverandering om energiezuinig te leven. Een ander voorbeeld is het voorzien van maaltijden in een inloopvoorziening, hierbij wordt gewerkt aan het gedrag rondom voeding, dagritme en sociale omgang. Ook kan gedacht worden aan budgetcoaching om te voorkomen dat iemand (weer) in financiële problemen terecht komt en te zorgen dat de cliënt weer zelfstandig zijn financiële huishouden kan beheren.

- **Schaarste/ Bandbreedte vergroten.** Bij de interventies kan gebruik worden gemaakt van de laatste inzichten op het terrein van gedragspatronen bij kwetsbare groepen. In het boek 'Schaarste, Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen' van Sendhil Mullainathan en Eldar Shafir (2013) wordt aangetoond dat armoede een negatieve invloed heeft op de 'bandbreedte' in het denken van mensen. Het verklaart waarom arme mensen soms 'domme' besluiten nemen. Om armoede te voorkomen of te stabiliseren is het van belang om te kijken naar de armoedestress van mensen. Deze dient zoveel als mogelijk weggehaald te worden om gedragsverandering te kunnen realiseren.
- **Groepsgericht werken.** Hierbij wordt gedacht aan een groepsgewijze aanpak waardoor een hoog (hoger) rendement uit de preventieactiviteiten gehaald kan worden. De aanpak is in principe niet nieuw (kijk bijvoorbeeld naar de ervaringen in de publieke en private verslavingszorg (AA)), maar worden nog onvoldoende doorvertaald naar preventie producten. Hier liggen (betaalbare) mogelijkheden die overigens weer versterkt kunnen worden wanneer in de co-creatieve sfeer gewerkt kan worden door partners die niet naast elkaar maar complementair aan elkaar werken. De trainingen of groepsgerichte bijeenkomsten kunnen het aangaan van sociale contacten en de gedragsverandering stimuleren, doordat er gebruik gemaakt kan worden van de ervaringen van anderen.

4.2.2. Breed betrekken van de samenleving

Bij de armoede- en schuldenproblematiek is het van belang om de samenleving breed te betrekken om armoede te voorkomen en/ of te stabiliseren en/ of te verminderen. Aandachtspunten hierbij zijn:

- **Maatschappelijk verantwoord ondernemen/ sociaal ondernemerschap.** Uit het verkennend onderzoek en de armoedeconferentie van 2013 is gebleken dat de verbinding preventie en MVO/ sociaal ondernemerschap nog in de kinderschoenen staat. Vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven hebben wel aangegeven op het terrein van preventie te willen bijdragen en te willen samenwerken.
- **Ervaringsdeskundigheid.** Bij het breed betrekken van de samenleving kan ook worden gedacht aan het inzetten van ervaringsdeskundigen. Ervaringsdeskundigen kunnen onder andere een bijdrage leveren aan het stimuleren van gedragsverandering.
- **Betrekken bewoners/ vrijwilligers.** Bewonersinitiatieven kunnen bijdragen aan het voorkomen van sociaal isolement, het leefbaarder maken van de woonomgeving en het stimuleren van dagritme.
- **Betrekken werkgevers.** Schuldenproblematiek op de werkvloer komt steeds vaker voor. Werkgevers wordt regelmatig gevraagd om beslag te leggen op het inkomen. Ook bij de schuldhulpverlening is een stijging te zien van het aantal meldingen van mensen met betaald werk. Financiële problemen zijn in de eerste plaats een privé probleem, maar ze werken door in

de arbeidsverhoudingen. Zo wijst onderzoek uit dat werknemers met schulden een bedrijfsrisico kunnen vormen (fraude, veiligheid, diefstal, integriteit), vaker verzuimen en minder productief zijn. Als er beslag wordt gelegd op het inkomen, brengt dat ook de nodige administratieve lasten met zich mee.

4.2.3. Maximaal verbinden, een integraal aanbod

Co-creatieve preventie. Hieronder verstaan we de activiteiten op basis van slimme samenwerkingsconstructies in het maatschappelijk middenveld en/ of het bedrijfsleven. De ambitie is om de preventie activiteiten maximaal te verbinden, met het doel te komen tot een integraal en onderling versterkend aanbod op de terreinen vroegsignalering, preventie, schuldhulpverlening en inkomensondersteuning. Samenhang wordt verkregen door het actief samenbrengen van de uitvoerende organisaties – maatschappelijk middenveld, gemeente en private organisaties en te komen tot afspraken op inhoud (producten) en uitvoeringsprocessen.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- **Zorgen voor een sluitende keten.** Bij een sluitende keten wordt gedacht aan de verbinding tussen organisaties die zich richten op vroegsignalering en organisaties die interventies kunnen inzetten om erger te voorkomen. Het gaat om het snel schakelen en zorgen dat er geen mensen tussen wal en schip vallen. Ook is het gebruik maken van de vindplaatsen van belang. Maatschappelijke organisaties kunnen verbonden worden aan de sociale wijkteams om een inkomenscheck te doen als blijkt dat er financiële problematiek dreigt of vrijwilligers kunnen worden ingezet bij huurders waarbij sprake is van een dreigende - of beginnende huurschuld. Het gaat erom om zo vroeg mogelijk in het proces in te grijpen.
- **Benutten en verbinden van expertise.** Organisaties kunnen gebruik maken van elkaars expertise. Hierbij kan gedacht worden aan een bank die professionals/ vrijwilligers traint op het gebied van omgaan met financiën en een maatschappelijke organisatie die professionals van een bank training geeft om mensen in hun kracht te zetten. Ook kan expertise worden gebundeld bij een groepsgerichte aanpak/ collectieve interventie.
- **Verbinden maatschappelijk middenveld met bedrijfsleven.** Uit het onderzoek blijkt dat er verschillende initiatieven zijn op het terrein van preventie, maar dat er nog weinig verbinding is tussen het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven. Het project 'Zorgeloos wonen en verantwoord lenen' van de bank leent zich bijvoorbeeld uitstekend voor een aansluiting op of afstemming met de activiteiten van IDO, Humanitas en MDF waar het gaat om ondersteuning van particulieren bij de financiële administratie en/ of schuldhulpverlening.

Bovenstaande ambitie vraagt om een aanjager c.q. bouwer en regisseur. Een tijdelijke functionaris - bij voorkeur uit een van de betrokken organisaties in het veld, niet zijnde de gemeente - die de uitvoerende organisaties bijeen brengt, ze weet te overtuigen van de meerwaarde van samenwerking en ze betreft bij de inrichting en consolidatie van dit preventie netwerk in de stad. Een netwerk dat inhoudelijk dekkend is van vroegsignalering tot re-integratie. Deze functionaris zou kunnen starten met het oppakken en verder uitdragen van bestaande initiatieven.

Beslispunt 2

Voor het maximaal verbinden van de preventie activiteiten en te komen tot een integraal versterkend aanbod (waarbij ook een relatie wordt gelegd met het maatschappelijk verantwoord ondernemen/ sociaal ondernemerschap), € 40.000 in te zetten voor het aantrekken van een aanjager c.q. bouwer. Dit bedrag wordt aangevraagd bij de kadernota 2016.

4.2.4. Curatie

De inkomensondersteuning wordt uiteraard gecontinueerd. De ambitie is de noodzaak van de inkomensondersteuning terug te brengen, niet om het product zelf op te heffen. Wel, of beter gezegd, juist daarom wordt bij inkomensondersteuning naarstig gezocht naar nieuwe samenwerkingsverbanden met maatschappelijke organisaties en/of het bedrijfsleven.

In plaats van het verstrekken van inrichtingskosten uit de bijzondere bijstand kan bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van een vouchersysteem. De klant kan dan met een voucher goederen voor de inrichting aanschaffen, bijvoorbeeld bij de kringloopwinkels 'De Groene Sluis' of 'Het Goed'. Deze werkwijze voorkomt ook dat klanten leenbijstand ontvangen voor inrichtingskosten, die vervolgens weer terugbetaald moet worden.

Participatiebijdrage/ Jeugdcultuurfonds en Jeugdsportfonds

Gemeente Lelystad verstrekt een participatiebijdrage voor kinderen van 4-18 jaar. Op dit moment wordt onderzocht of het jeugdcultuur- en jeugdsportfonds een beter alternatief is dan het verstrekken van de participatiebijdrage om de buitenschoolse activiteiten zoals sport en cultuur voor kinderen te stimuleren en om de kinderen daadwerkelijk te laten deelnemen aan deze activiteiten. Het Jeugdsportfonds geeft sportkansen aan kinderen vanaf 4 tot 18 jaar die leven in gezinnen waar niet genoeg geld aanwezig is om lid te worden van een sportvereniging. Voor die kinderen betaalt Jeugdsportfonds de contributie en in bepaalde gevallen de sportattributen. Het Jeugdcultuurfonds wil financiële drempels weghalen om kinderen in achterstandsposities de kans te geven om mee te doen door middel van actieve kunstbeoefening.

Bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind

Beschermingsbewind is een maatregel die door de rechtbank wordt opgelegd als geen andere regelingen meer te treffen zijn om de schuldenproblematiek op te lossen. Om dit te bepalen dient onderzoek te worden gedaan, ook voor wat betreft eerdere pogingen om de problematiek aan te pakken. In veel gevallen wordt dit gedaan door MDF of IDO. Daarnaast zijn er verschillende bureaus op de markt die beschermingsbewind aanbieden. Hierop is geen controle. Zij beschikken veelal niet over andere mogelijkheden en producten, zodat snel wordt overgegaan tot het aanvragen van beschermingsbewind. De gemeente betaalt deze trajecten, maar heeft dus geen invloed op het aantal en de kwaliteit.

Beschermingsbewind moet niet het eerste middel zijn waartoe mensen zich wenden, maar het laatste. In de onderstaande tabel is te zien dat de uitgaven aan bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind de afgelopen jaren zijn gestegen en dat een steeds groter deel van het totale budget voor de bijzondere bijstand nodig is voor deze kosten.

Bijzondere bijstand	2012	2013	2014
Totale uitgaven bijzondere bijstand	2.205.330	2.265.655	2.387.327
Uitgaven aan beschermingsbewind	529.511	722.068	911.843
Percentage uitgaven aan beschermingsbewind t.o.v. het totaalbudget bijzondere bijstand	24%	32%	38%

Deze toename was aanleiding om nader onderzoek te doen naar de stijging van de bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind. Het recent uitgevoerde onderzoek naar beschermingsbewind in Lelystad laat zien dat er mogelijk alternatieve oplossingsrichtingen zijn om beter op zowel kosten als kwaliteit te kunnen sturen. Deze oplossingsrichtingen – onderstaand worden de belangrijkste aangegeven - dienen de komende periode nog wel verder te worden uitgewerkt.

Burgers die onnodig onder beschermingsbewind staan, naar een lichtere, goedkopere maatregel toe leiden. Dit kan via twee wegen. Ten eerste kan het college van burgemeester en wethouders bij de rechtbank het verzoek neerleggen om beschermingsbewind op te heffen met als grond dat de gemeente de burger een beter passend alternatief kan bieden. Dit is de wettelijke gang van zaken. Ten tweede kan je als gemeente er ook voor kiezen om een niet-wettelijke weg te bewandelen door de gang naar de rechter over te slaan en de burger direct naar een andere voorziening door te leiden. Hierbij loop je als gemeente echter het risico op de vingers getikt te worden door de rechtbank of het ministerie.⁸

Goedkopere vormen van beschermingsbewind (of een soortgelijk product) organiseren.

Instroom beïnvloeden. De gemeente heeft alleen invloed op het aantal aanmeldingen bij de rechtbank voor beschermingsbewind via de gesubsidieerde instellingen. Door hen nieuwe producten te laten ontwikkelen die een soortgelijke hulp bieden kan het aantal teruggedrongen worden.

De duur van beschermingsbewind is ook een factor die te beïnvloeden is. Voor de mensen die beschermingsbewind altijd nodig hebben kan een product worden ontwikkeld zoals budgetbeheer, waarbij de betaling van de vaste lasten wordt overgenomen, mensen een pasje met leefgeld ontvangen en er aanvullende begeleiding wordt geboden (bijvoorbeeld door vrijwilligers als maatje, die ervoor zorgen dat de financiële huishouding op orde blijft).

Bij de rechtbank kan dan gevraagd worden om stopzetten van het beschermingsbewind omdat een ander geschikt product voor handen is. Hiervoor zou aanvullend op budgetbeheer een product ontwikkeld kunnen worden waarbij begeleiding wordt geïntegreerd.

Inkomensgrens voor bijzondere bijstand voor beschermingsbewind verlagen. Burgers komen in aanmerking voor bijzondere bijstand wanneer hun financiële draagkracht onder een bepaalde grens komt. Wanneer deze grens verlaagd wordt, hoeft er minder bijzondere bijstand uitgekeerd te worden. Het verlagen van de draagkrachtgrens voor het verstrekken van bijzondere bijstand kan een kostenbesparing opleveren. Een kanttekening hierbij is dat beschermingsbewind voor hen die het echt nodig hebben, wel betaalbaar moet blijven.

Beslispunten 3, 4 en 5

Opdracht te geven tot het onderzoeken van nieuwe samenwerkingsverbanden met maatschappelijke organisaties en/ of bedrijfsleven in relatie tot de inkomensondersteuning.

Opdracht te geven tot het nader uitwerken van het inrichten van een jeugdcultuurfonds en jeugdsportfonds als mogelijk alternatief voor het verstrekken van de participatiebijdrage.

Opdracht te geven om nader onderzoek te doen om de kosten voor de bijzondere bijstand voor beschermingsbewind te stabiliseren dan wel terug te dringen en hierbij het recent uitgevoerde onderzoek naar beschermingsbewind te betrekken.

4.3. Schuldhulpverlening in de nieuwe praktijk 2015-2018

Met de drie decentralisaties worden alle uitvoerende taken in het sociale domein in het licht bezien van de nieuwe doelstellingen. Dit biedt de kans om ook de schuldhulpverlening nader te beschouwen en aan te passen aan een nieuwe werk- en denkwijze passend bij de veranderingen. Het belang van zelfredzaamheid en eigen kracht benutten is ook van toepassing op financiële ondersteuning. Schuldenproblematiek staat ook zelden op zichzelf. Vaak is er sprake van andere problemen

⁸ De gemeente Enschede bewandelt sinds januari 2015 de tweede weg. Het is interessant om te volgen hoe dat zich ontwikkelt (of er een berisping komt en hoeveel burgers ze kunnen leiden van beschermingsbewind naar een lichtere voorziening).

(zoals verslaving, gezondheid, opvoeding, participatie en huisvesting) die de oorzaak of juist het gevolg zijn van schulden. Daarom is het belangrijk de gehele vraag van de hulpvrager in beeld te brengen en maatwerk te bieden.

Meer dan in het verleden moet preventie hier een belangrijke rol krijgen. Het gaat om een cultuurverandering binnen de samenleving, met grotere financiële zelfredzaamheid bij de bewoners en het accent op voorkomen van problemen en eerdere inschakeling van lichte vormen van ondersteuning. In de samenleving zijn vele partijen actief op armoedebestrijding, willen bedrijven best hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en zien scholen het belang van financiële scholing in. De kennis van de huidige organisaties is hierbij van groot belang.

Een belangrijke ontwikkeling in het sociaal domein is de komst van de Sociale Wijkteams. Kortdurende integrale ondersteuning waarbij stepped care wordt gewerkt, dichtbij de bewoners. Vroegtijdig signaleren en bewoners in "hun eigen kracht" zetten zijn daarbij essentieel. Niet overnemen maar het weer leren zelf te doen. Door voorlichting, training en inloopmomenten, laagdrempelig, in de buurt met inzet van eigen netwerk en vrijwilligers. De komende vier jaar zal hierdoor de schuldhulpverlening voor een belangrijk deel kunnen veranderen in schulddienstverlening. Een en ander geeft aanleiding tot de volgende beleidskeuzes:

4.3.1 Preventie

Schulddienstverlening en pre-preventie. Om preventief handelen te prikkelen is een nieuw soort benadering nodig. De hulpverlener neemt de problemen niet over, maar leert de schuldenaar de problemen zelf op te lossen. Schuldhulpverlening wordt dan schulddienstverlening. Het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven hebben een nadrukkelijke rol bij het vergroten van financiële zelfredzaamheid. Het betreft een samenspel van houding- en gedragsverandering in combinatie met maatregelen tot vroegsignalering. Nu zien we deze aanpak vooral terug als onderdeel van een curatief proces. Echter door eerder te signaleren kan erger worden voorkomen. Deze verschuiving levert voordelen op, niet alleen voor schuldenaars als klant maar ook voor de schuldeisers als direct belanghebbende. De bewoners zullen minder snel een beroep doen op zwaardere dienstverlening. Maar vooral zullen minder schuldproblemen positief merkbaar zijn in andere domeinen, als werk, jeugd, zorg en onderwijs. Het zal ook leiden tot minder recidive, omdat mensen hebben geleerd problemen op te lossen en te voorkomen.

Schulddienstverlening zal een veranderproces ondergaan waarbij minder wordt aangereikt en meer een beroep wordt gedaan op de klant zelf. Hierin ligt de aansluiting bij het brede, gemeentelijke beleid dat zorg en ondersteuning indeelt naar een drietal niveaus:

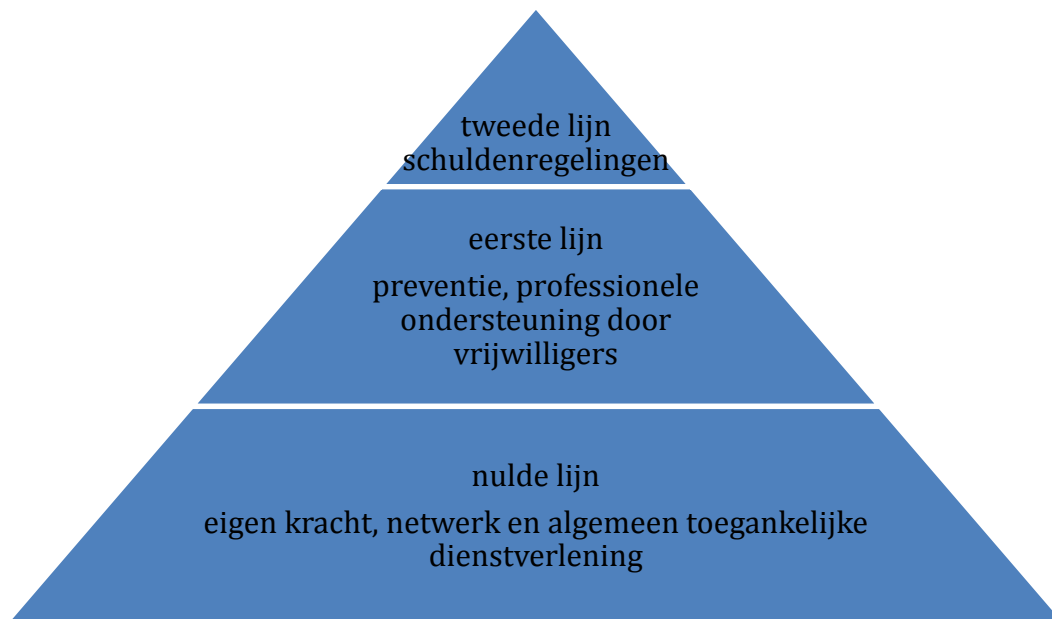
De verschuiving van tweede naar eerste en zelfs nulde lijn levert 'als vanzelf' goedkopere en minder langdurige vormen van ondersteuning op. In Lelystad willen we deze verschuiving inzetten dichtbij de bewoner en aangehaakt bij de Sociale Wijkteams. In de Sociale Wijkteams is geen specifieke deskundigheid op financiële problematiek aanwezig, dit zou georganiseerd kunnen worden in het voorportaal van de Sociale Wijkteams met inzet van vrijwilligers. Hiervoor kan de expertise van de vrijwilligersorganisaties Humanitas (thuisadministratie) en IDO (laagdrempelige inloop en maatjesachtige aanpak) worden ingezet. In 2015 het voorportaal van de Sociale Wijkteams ontwikkelen en met name de financiële ondersteuning organiseren. Ook kan aansluiting gevonden worden bij organisaties die in het kader van maatschappelijke verantwoord ondernemen, capaciteit voor ondersteuning beschikbaar stellen.

Beslipunt 6

Investeren in het versterken van de financiële ondersteuning in de basis en het realiseren van een verschuiving van schuldhulpverlening naar schulddienstverlening.

Hiervoor is nodig : € 125.000

- € 85.000 voor vormgeven schulddienstverlening, dichtbij de bewoner, aangesloten bij de Sociale Wijkteams met betrokkenheid van maatschappelijk middenveld en bedrijfsleven. In de uitvoeringsnota Wmo is hiervoor € 85.000 beschikbaar.
- € 40.000 voor de organisatie, training en aansturing van deze vrijwilligers van verschillende organisaties ter bevordering van uniform handelen. De financiering voor dit onderdeel te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.

Nulde lijn: alles wat bewoners zelf organiseren en algemeen toegankelijke dienstverlening.
Eerste lijn: kortdurende ondersteuning (door bijv. vrijwilligers) en indien nodig doorverwijzen.
Tweede lijn: langdurige of specialistische ondersteuning (schuldhulpverleningstrajecten).

Verbinding door vorm te geven aan de keten. Financiële ondersteuning wordt door allerlei organisaties geboden. Het is een onderdeel van de begeleiding thuis. Er zijn allerlei vrijwilligersinitiatieven (van het invullen van de belastingpapieren door de ouderenbonden tot de curatieve trajecten door het IDO).

Door de veranderingen in het sociale domein is niet altijd duidelijk waar men voor welke ondersteuning kan aankloppen. Het is dan ook nodig een nieuwe keten van schulddienstverlening naar schuldhulpverlening vorm te geven, samen met de betrokken partijen.

Zo moet het bestaande overleg Integrale Schuldhulpverlening Lelystad opnieuw worden vormgeven met alle ketenpartners zodat eenduidige afspraken worden gemaakt, men aanvullend op elkaar werkt en de professionals en vrijwilligers van dezelfde informatie worden voorzien. Deze opdracht te verstrekken aan het maatschappelijk middenveld.

Beslispunt 7

Het ontwikkelen van een voorstel voor het opnieuw vormgeven van de ketensamenwerking ten aanzien van de financiële ondersteuning en dit voorstel te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.

Vrijwilligersloopbaan ontwikkelen. In Lelystad bieden ruim 200 vrijwilligers financiële ondersteuning. En nog eens 80 vrijwilligers zijn betrokken bij het werk van de voedselbank. Dit is een waardevol kapitaal, waarmee veel curatieve trajecten kunnen worden afgevangen of ondersteund. De vrijwilligers werken vanuit diverse organisaties. Ieder informeert en schoolt hen op eigen wijze. Ook zijn er verschillende werkwijzen en concluderen MDF, IDO en Humanitas dat het goed zou zijn hier meer kennis over te delen zodat iedere organisatie hier voordeel aan kan hebben. Naast scholing kan vrijwilligers ook een perspectief geboden worden, zoals doorstromen naar een ander project, zodat de vrijwilligersbaan stimulerend en afwisselend blijft. Er kan dan sprake zijn van een vrijwilligersloopbaan. Hier kunnen ook het bedrijfsleven, banken en onderwijs (HBO financiële dienstverlening) bij betrokken worden. Aan Welzijn Lelystad (vrijwilligerscentrale) wordt opdracht gegeven om samen met MDF, IDO en Humanitas in 2016 vorm te geven aan een vrijwilligersloopbaanperspectief.

Beslipunt 8

Het ontwikkelen van loopbaanperspectief voor vrijwilligers, waarbij doorstroming naar andere projecten mogelijk wordt.

Hiervoor is nodig: € 20.000

Dit bedrag wordt aangevraagd bij de kadernota 2016.

4.3.2. Curatie

De Toegang. Op allerlei plekken komen bewoners met een financiële hulpvraag. De beoordeling en integraliteit van de problematiek wordt door iedere organisatie op eigen wijze beoordeeld. In de afgelopen jaren zijn er verschillende instrumenten ontwikkeld en gebruikt om te beoordelen welke ondersteuning ingezet dient te worden. Het Mesis instrument⁹ is hiervan een goed voorbeeld.

In 2014 heeft de MDF samen met de onderzoekers Jungmann en van Geuns een start gemaakt om het Mesisinstrument om te bouwen naar een model dat past bij de Lelystadse mogelijkheden en de veranderingen in het sociaal domein. Dit proces zal in 2015 worden afgerond. De invoering van dit model zal betekenen dat iedereen met een financiële hulpvraag op uniforme wijze wordt gescreend op welke ondersteuning het meest geschikt is. Hiermee kan gestimuleerd worden dat vroegtijdig de juiste organisatie wordt betrokken en de ondersteuning zo veel mogelijk plaatsvindt dicht bij de bewoner en gericht op zelfredzaamheid en zelfoplossend vermogen (training, lichte ondersteuning als thuisadministratie en papieren brigade).

Door het gebruik van een gemeenschappelijk screeningsinstrument, op meerdere plekken inzetbaar, onder meer bij de Sociale Wijkteams, kan snel financiële dienstverlening worden geboden en indien nodig opgeschaald worden naar schuldhulpverlening. De verdere uitwerking hiervan zal eind 2015 gerealiseerd zijn.

Beslipunt 9

Een screeningsinstrument te ontwikkelen voor de toegang naar de financiële ondersteuning en het voorstel hiertoe te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.

Wachlijstbestrijding. De realiteit geeft aan dat er wachttijden zijn ontstaan voor schuldhulpverlening. Op dit moment zijn dit rond de 180 mensen die wachten op een traject bij de MDF. Om te zorgen dat de problemen niet verergeren worden huis en haard veilig gesteld, zijn er dagelijkse spreekuren ingesteld en worden vrijwilligers ingezet om deze hulpvragers te ondersteunen. Er wordt 40 uur professionele ondersteuning ingezet per week om zaken die spelen bij mensen op de wachtlijst op te lossen en te regelen.

⁹ Mesis is een methodisch screeningsinstrument voor schuldienstverlening. Meer informatie is te vinden op gemeenteloket.nl.

Een deel van de wachtlijst bestaat uit hulpvragers waarbij het wachten geen invloed heeft op hun dagelijkse leven. De schuld blijft staan, de vaste lasten worden doorbetaald en het komt regelmatig voor dat men toch zelf een oplossing vindt. Ook kan het zijn dat er tijdelijk geen mogelijkheden zijn omdat het inkomen niet toereikend is. Toch bestaat het overgrote deel uit hulpvragers waarbij een schuldenregeling getroffen kan worden. Doordat men hier nu langer op moet wachten is het perspectief om een schuldenvrij bestaan te leiden ver weg. Dit is erg demotiverend en heeft invloed op allerlei terreinen als het vinden van werk, het leven van de kinderen, enzovoorts.

Het aantal nieuwe aanmeldingen voor hulp is nagenoeg gelijk gebleven de afgelopen drie jaar. Dit betekent dat de structurele subsidie aan MDF en IDO voldoende is om de jaarlijkse instroom te kunnen ondersteunen. Zonder financiële impuls zal de wachtlijst blijven bestaan en zullen hulpvragers gemiddeld 6 tot 9 maanden wachttijd houden.

Door het ombuigen van schuldhulpverlening naar meer schulddienstverlening is het aannemelijk dat in de toekomst financiële problematiek steeds eerder wordt gesignaleerd (bijvoorbeeld door het standaard invullen van de zelfredzaamheidsmatrix bij ieder keukentafelgesprek door het Sociale Wijkteam) en dat hiermee het regelen van de schulden middels een curatief traject zal afnemen. Om deze ontwikkeling kans van slagen te geven is het belangrijk de wachttijden terug te brengen naar een acceptabel niveau. Zodat hulpvragers die het echt nodig hebben en niet kunnen worden geholpen in de nulde en eerste lijn snel worden geholpen als specifieke ondersteuning nodig is.

Dit vraagt aan de ene kant een snelle afname van het aantal hulpvragers die nu wachten op de start van een schuldhulpverleningstraject en aan de andere kant het ontwikkelen van een handswijze om te voorkomen dat de wachttijden weer op gaan lopen.

Door eerder te signaleren verwachten we in de toekomst dit te kunnen voorkomen. Echter dit gaat niet van vandaag op morgen en lost niet meteen de reeds bestaande wachttijden op.

Derhalve zou deels financieel ingezet kunnen worden op tijdelijk extra mankracht om de trajecten op te starten en deels geïnvesteerd in een aanpak om dit in de toekomst te voorkomen.

Hierbij valt te denken aan een groepsactiviteit, waarbij men onder begeleiding zelf de financiën ordent, schulden uitzoekt en leert een huishoudboekje bij te houden. Indien de financiën zijn uitgezocht kan meteen overgegaan worden in het regelen van het driejarig aflossingstraject en hebben mensen geleerd zelf de regie op hun financiën te houden. Een dergelijke aanpak kan aangesloten worden op het preventieve aanbod, dicht bij de bewoner, in de wijk.

(Dat impliceert: gedurende twee jaar de ureninzet bij de MDF verhogen en extra middelen beschikbaar stellen voor het ontwikkelen van een groepsgerichte aanpak ter voorkoming van lange wachttijden vanaf 2016.)

Beslispunt 10

De wachttijden voor een schuldhulpverleningstraject te reduceren tot maximaal drie maanden.

Hiervoor is gedurende twee jaar € 85.000 (pj) nodig.

- € 45.000 voor extra mankracht, waardoor per jaar 50 mensen extra kunnen worden geholpen en de wachtlijst zal afnemen.
Dit bedrag wordt aangevraagd bij de Kadernota 2016.
- € 40.000 om een aanpak te ontwikkelen die het oplopen van de wachttijd voorkomt.
De financiering voor dit onderdeel te betrekken bij de aanvragen transitiefonds Wmo.

5. Financiën

5.1. Continuering Armoedebeleid 2015-2018

Continuering huidig preventief armoedebeleid

In de onderstaande tabel staan de instrumenten en acties met bijbehorende kosten benoemd voor het voortzetten van de uitvoering van het preventieve armoedebeleid in de periode 2015-2018.

Instrumenten/ acties	Prognose 2015	Prognose 2016-2018 e.v.
Kanspunt CJG	80.000	30.000
Training "Armoede onder de loep"	5.500	5.500
Plustijd (negen basisscholen, extra ondersteuning leerlingen met ontwikkelingsachterstanden)	110.000	110.000
School's cool (mentorproject PO naar VO)	50.000	50.000
Summer's cool	10.000	10.000
Schuldhelpverlening Jeugd	40.000	40.000
Cash Flow	15.000	15.000
Home-Start (opvoedprogramma)	7.500	7.500
Stichting Leergeld (waardering subsidie)	5.000	5.000
Overige activiteiten (o.a. conferentie, monitoring)	20.000	20.000
Deelname aan VVE peuterspeelzaal/ kinderopvang	VVE budget	VVE budget
Preventie schulden: Inzet vrijwilligers wachtljstbegeleiding en nazorg	44.500	44.500
Begeleiding jongeren VO-MBO	17.500	17.500
Totaal uitgaven	405.000	355.000
Totaal budget	405.000	355.000
Nog te besteden budget	0	0

- Ten aanzien van het Kanspunt CJG wordt de komende periode verwacht dat het Kanspunt CJG als aparte entiteit verdwijnt en opgenomen wordt binnen de wijkgerichte aanpak jeugd (preventief jeugddomein) en/of AWBZ/WMO infrastructuur. Voor het behoud van de verworven resultaten worden de coördinatiekosten van € 30.000 behouden.
- Op basis van evaluatie wordt besloten of de inzet van vrijwilligers voor de begeleiding van mensen op de wachtljst voor schuldhulpverlening en voor nazorg na een schuldhulpverleningstraject wordt voortgezet na 1 augustus 2015.

Continuering curatief armoedebeleid

Voor het curatieve armoedebeleid is voor 2015 in de begroting een bedrag opgenomen van € 2.334.569 voor de verstrekkingen van de bijzondere bijstand, tegemoetkoming in de kosten van de kinderopvang en overige inkomensondersteunende maatregelen, waaronder de individuele inkomensvoetstuk (langdurigheidstoelage) en de participatiebijdrage.

5.2. Continuering Schuldhulpverlening 2015-2018

In de onderstaande tabel staan de subsidies die de gemeente verstrekt op het gebied van de financiële ondersteuning.

Financiële ondersteuning	Organisatie	Prognose 2015-2018 e.v.
Schuldhulpverleningstrajecten Budgetbeheer Schuldsanering	MDF	825.000
Schuldhulpverleningstrajecten Budgetbeheer Ondersteuning voedselbankgebruikers Schuldhulpverlening tijdens detentie	IDO	225.000
Voorkomen huisuitzettingen	MDF en IDO	30.000
Papieren brigade	IDO	30.000
Schuldhulpmaatje	IDO	fondsen
Thuisadministratie	Humanitas	42.000
Schuldhulpverlening aan jongeren	MDF	40.000 (armoedebeleid)
Wachtlijstbegeleiding en nazorg	MDF	44.500 (armoedebeleid)
Totaal uitgaven		1.236.500

Het IDO genereert door giften en landelijke fondsen ongeveer € 100.000,00. Dit bedrag wordt ingezet ter bestrijding van armoede onder de Lelystadse bevolking.

De bovenstaande subsidie wordt gedekt uit:

- Bijdrage participatiebudget: € 250.000
- Algemene beleidsbudgetten: € 902.000
- Armoedebeleid: € 84.500

Financiën schuldhulpverlening aan (ex)ondernemers

De bekostiging van de schuldhulpverlening aan (ex)ondernemers vindt plaats uit het budget voor ZLF (kostenplaats Bbz). Voor de schuldhulpverlening van deze groep is kennis nodig over de financiële en juridische afwikkeling van een bedrijf en de bedrijfsschulden. Denk bijvoorbeeld aan de afwikkeling met de belastingdienst. Deze groep wordt aangemeld bij ZLF voor schuldhulpverlening.

5.3. Nieuwe activiteiten Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2015-2018

In de onderstaande tabel staan de nieuwe activiteiten - inclusief bijbehorende kosten - benoemd die zich richten op de versterking van preventie in relatie tot de armoede- en schuldenproblematiek, waardoor op termijn een verschuiving kan worden gerealiseerd van curatie naar preventie.

Nieuwe activiteiten	Toelichting	Prognose 2016-2018	Voorstel dekking
Preventie vergroten: <ul style="list-style-type: none"> Schulddienstverlening Vorm geven aan de keten Toegang in de wijk 	Faciliteren en nieuwe preventieproducten ontwikkelen om dicht bij de bewoner in te zetten (training en inloopmogelijkheden). Uitbreiden capaciteit en uniforme screening in de wijk organiseren, aangesloten bij de Sociale wijkteams.	125.000 per jaar	85.000 Uitvoeringsnota Wmo 40.000 Aanvraag transitiefonds
Vrijwilligersloopbaan	Bundelen van kennis en daadwerkelijke begeleiding bij loopbaan.	20.000 per jaar	Kadernota 2016
Wachttijd verkorten	Tot maximaal 3 maanden: Door inzet extra uren. Door ontwikkelen methodiek om eigen kracht en zelfoplossend vermogen te vergroten en wachttijden te verminderen.	45.000 2016 en 2017 40.000 per jaar	Kadernota 2016 Aanvraag transitiefonds
Co-creatieve preventie activiteiten	Maximaal verbinden van preventieactiviteiten en te komen tot een integraal onderling versterkend aanbod om armoede- en schuldenproblematiek te voorkomen en/ of te stabiliseren.	40.000 (eenmalig)	Kadernota 2016

Tot slot wordt opgemerkt dat het zeker een aantal jaren zal duren voordat de eerste effecten van het nieuwe beleid zichtbaar worden.

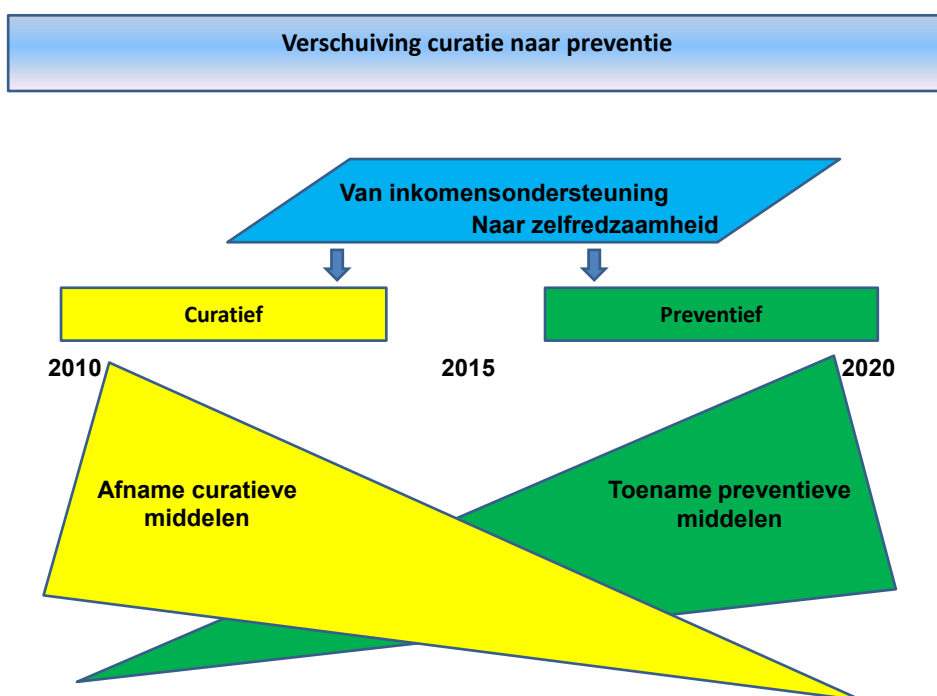
Besispunt 11

De budgetten voor de nieuwe activiteiten te betrekken bij de integrale afweging in de begroting 2016 dan wel de beoordeling van de aanvragen in het kader van het Transitiefonds in de loop van 2015.

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1. Conclusies en aanbevelingen Armoedebeleid

1. De uitkomsten van de evaluaties wijzen op het belang van het voortzetten van het bestaande preventieve armoedebeleid met betrekking tot jongeren en ouders.
2. Op grond van voormelde uitkomsten wordt tevens geconcludeerd dat een geregisseerde verschuiving van de inspanningen – van curatief naar preventief – wenselijk is.

3. De uitkomsten van het recente onderzoek waarin het preventieve armoedebeleid is aangehouden tegen de uitgangspunten van de decentralisaties in termen van een integrale aanpak en zoveel als mogelijk acteren aan de voorkant van het proces geven aanleiding tot het investeren op een drietal aanvullende speerpunten:
 - a. Richten op voorkant armoede- en schuldenproblematiek
Het gaat om een aanpak die op twee wijzen ingevuld kan worden. Ten eerste pre-preventie, dat wil zeggen de vroegsignalering van armoede- en schuldenproblematiek, waaronder ook de lichte ingrepen worden verstaan die een ombuiging beogen in gedrag en/of omstandigheden van de burger.
Ten tweede de interventie preventie, dat wil zegen de ingrepen die er toe leiden dat een reeds ontstaan gedragspatroon of ontstane (leef)situatie kan worden doorbroken, zodanig dat erger kan worden voorkomen.
 - b. Breed betrekken van de samenleving

Het gaat erom de verschillende (belanghebbende) actoren in de samenleving te betrekken bij het voorkomen en/of stabiliseren en/of verminderen van de armoede- en schuldenproblematiek, waarbij onder meer verbindingen gelegd kunnen worden naar maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) / sociaal ondernemerschap (SO), bewonersinitiatieven c.q. vrijwilligerswerk, inzet ervaringsdeskundigen en werkgevers.

- c. Maximaal verbinden, een integraal aanbod
Het gaat om co-creatieve preventie met het doel om activiteiten op te zetten op basis van slimme samenwerkingsconstructies in het maatschappelijk middenveld en/of het bedrijfsleven. De ambitie is om de preventie activiteiten maximaal te verbinden en te komen tot een integraal en onderling versterkend aanbod.
4. De Participatiewet scheidt de kaders voor een voortzetting van het bestaande curatieve armoedebeleid (inkomensondersteuning).
5. Aansluitend op de aanbevelingen onder punt 3 preventief armoedebeleid wordt geadviseerd om ook voor het curatieve deel van het armoedebeleid pro-actief aansluiting te zoeken bij maatschappelijke organisaties en/of het bedrijfsleven.
6. Geadviseerd wordt om naar een meer effectgestuurde besteding van de middelen op de Participatiebijdrage over te gaan, waarbij ook een rol is weggelegd voor partners in de samenleving. (In dit kader loopt reeds een onderzoek naar de mogelijkheden voor de inrichting van een Jeugdsportfonds en een Jeugdcultuurfonds.)
7. Geadviseerd wordt om nader onderzoek te doen naar de dreigend structurele stijging van de kosten voor beschermingsbewind en hierbij het recent uitgevoerde onderzoek naar beschermingsbewind, waarin mogelijke oplossingsrichtingen staan, te betrekken.

6.2. Conclusies en aanbevelingen Schuldhulpverlening

1. In Lelystad wordt de komende vier jaar ingezet op preventie en vroegsignalering ter voorkoming van schuldhulpverlening. Het ontwikkelen van schulddienstverlening, waarbij het probleemoplossend vermogen van hulpvragers wordt verstrekt en klanten wordt geleerd zelf de regie op het financiële leven te herpakken en te houden met als doel dat mensen niet opnieuw in de problemen raken. Door de inzet van vrijwilligers, dichtbij de bewoners, aangesloten bij de Sociale Wijkteams, ontstaat een laagdrempelige vorm van ondersteuning. Er wordt maatwerk geboden en indien nodig opgeschaald naar schuldhulpverlening.
2. De MDF opdracht geven de samenwerking in het sociale domein op dit thema opnieuw vorm te geven en tevens een communicatieplan op te stellen waarbij ook gebruik gemaakt wordt van sociale media.
3. Het ontwikkelen van een loopbaantraject voor financiële vrijwilligers door Humanitas, IDO, MDF in samenwerking met Welzijn Lelystad (vrijwilligerscentrale).
4. De curatieve trajecten worden in Lelystad uitgevoerd door MDF en IDO. Door dichterbij de burger eerder ondersteuning te bieden is het mogelijk het aantal curatieve trajecten terug te dringen.
5. Investeren in het terugdringen van de wachttijden voor schuldhulpverlening en een werkwijze ontwikkelen om dit in de toekomst te voorkomen.

Bijlage 1: Samenvatting Evaluatie preventief Armoedebeleid

In bijlage 1 staat de samenvatting van de evaluatie van de uitvoering van het preventief armoedebeleid Lelystad over de periode 2011-2014 (nota 'Evaluatie uitvoering preventief armoedebeleid Lelystad 2011-2014'). Deze evaluatie is ter kennisgeving aan de Raad aangeboden en besproken in de Raad in december 2014.

Samenvatting Evaluatie uitvoering preventief armoedebeleid 2011-2014

Het armoedebeleid van de gemeente Lelystad wordt uitgevoerd volgens twee sporen. Het eerste spoor is het preventieve armoedebeleid en heeft als doel het terugdringen van (de overerving van) armoede door het bieden van kansen aan kinderen en hun ouders. Het tweede spoor is het curatieve armoedebeleid en is bedoeld voor mensen die in een situatie van armoede verkeren, waarbij instrumenten (o.a. bijzondere bijstand) worden ingezet om hen in financiële zin te ondersteunen. De nota richt zich op het preventieve armoedebeleid. Spoor 1 is en wordt in samenwerking met het maatschappelijk middenveld uitgevoerd volgens de nota "Herijking Integraal Armoedebeleid Lelystad 2008-2010, 'Meedoen is mogelijk'" en de "Evaluatie uitvoering preventief armoedebeleid Lelystad (Spoor 1)". In de nota zijn conclusies en aanbevelingen gedaan op basis van de evaluatie van de uitvoering over de periode 2011-2014 en is een advies uitgebracht over het vervolg van de uitvoering voor de periode 2015-2018.

Uitvoering preventief armoedebeleid

De uitvoering van het preventieve armoedebeleid bestaat op hoofdlijnen uit de volgende activiteiten:

- Het inzetten van instrumenten en activiteiten (o.a. School's cool, Plustijd en Summer's cool) ten behoeve van kinderen en hun ouders, die onder het armoederisicoprofiel vallen, om te zorgen dat zij niet in een achterstandsituatie terecht komen. Het aanbod van instrumenten ten behoeve van de kinderen verloopt aaneengesloten van peuter tot jong volwassene, zodat zij optimale kansen krijgen om later zelfstandig in hun bestaan te kunnen voorzien.
- Het versterken en onderhouden van het netwerk (o.a. conferentie, koffieochtend en nieuwsbrief).
- Het borgen van het preventieve armoedebeleid, waardoor professionals en vrijwilligers armoede beter kunnen signaleren en ook gericht kunnen doorverwijzen (o.a. het scholen van de professionals en vrijwilligers en het Kanspunt CJG).

Resultaten

De belangrijkste resultaten staan samengevat weergegeven in het onderstaande kader.

Belangrijkste resultaten uitvoering preventief armoedebeleid 2011-2014

Samenwerking maatschappelijk middenveld

- Kanspunt CJG
Kanspunt CJG (centraal actiepoint armoedebeleid) speelt een verbindende rol bij de uitvoering van het preventieve armoedebeleid. Professionals en vrijwilligers van diverse maatschappelijke organisaties weten Kanspunt CJG te vinden om gezinnen aan te melden voor ondersteuning of voor vragen op het terrein van opvoedingsondersteuning, maatschappelijke zorg en financiële ondersteuning. Ook ouders weten de weg naar Kanspunt CJG beter te vinden. De rol van Kanspunt CJG is hierbij steeds het snel en adequaat voorlichting geven, signaleren, doorverwijzen en de verbinding leggen tussen organisaties rondom een gezin. De samenwerking tussen de maatschappelijke organisaties en de gemeente Lelystad is door deze werkwijze verder versterkt.

- Trainingen “Armoede onder de loep”
Jaarlijks zijn minimaal twee basis- en twee verdiepingstrainingen ‘Armoede onder de loep’ gegeven om professionals en vrijwilligers te scholen in taken rondom de armoedepreventie. Inmiddels hebben meer dan 280 partners (professionals en vrijwilligers) de basistraining en rond de 60 partners de verdiepingstraining gevolgd (o.a. vanuit onderwijs, welzijn, sport en maatschappelijk werk). De training draagt bij aan het effectiever kunnen signaleren van armoede en doorverwijzen en het verder versterken en uitbouwen van het netwerk rondom de uitvoering van het armoedebeleid.
- Borgen preventief armoedebeleid/ armoederisicoprofiel
Het borgen van het armoederisicoprofiel in de werkwijze van de jeugdgezondheidszorg en via de basis- en verdiepingstraining “Armoede onder de loep” verloopt goed en leidt tot een betere signalering van gezinnen die onder het armoederisicoprofiel vallen.
- Regie gemeente Lelystad
De regiefunctie van gemeente Lelystad heeft geleid tot het integraal ontwikkelen en uitvoeren van het preventieve armoedebeleid, waardoor gezamenlijk is gewerkt aan de doelstellingen van het armoedebeleid en heeft geleid tot de opbouw van een netwerk rondom de armoedepreventie.

Kinderen 0-4 jaar

- Extra regeling VVE (Voor- en vroegschoolse educatie)
Met de extra regeling voor VVE kunnen kinderen uit gezinnen met een laag inkomen gebruik maken van vier (in plaats van twee) dagdelen gratis VVE, om zo bij te dragen aan een optimale (talent) ontwikkeling van deze kinderen. Met de voorschoolse educatie wordt 84% van de doelgroep bereikt. Hiervan wordt een percentage van rond de 10% bereikt via de extra regeling VVE (vier dagdelen gratis) vanuit het preventieve armoedebeleid. De eerste uitkomsten laten bij de doelgroepkinderen een sterke verbetering zien op de taaltoetsen.

Kinderen 4-12 jaar

- Plustijd (extra leertijd voor leerlingen met ontwikkelingsachterstanden bovenbouw basisschool)
Het doel om leerachterstanden op met name het gebied van rekenen en taal terug te dringen is gehaald. Op een enkele uitzondering na hebben alle leerlingen in meer of in mindere mate de vooraf gestelde doelen behaald. Naast de vorderingen die gemaakt zijn ten aanzien van de leerdoelen laten de leerlingen ook vooruitgang zien bij de taal/leesontwikkeling, rekenontwikkeling en werkhouding. Een opvallende bijvangst is de samenwerking, sociale omgang met elkaar en het zelfvertrouwen. Een percentage van 75% van de leerlingen laat in meer of in mindere mate een toename zien van het zelfvertrouwen. Ook is de ouderbetrokkenheid door Plustijd gestimuleerd en versterkt.
- School’s cool (mentorproject overgang basisschool naar VO)
Alle kinderen van School’s cool (120 kinderen) zitten nog op school, waarmee vroegtijdig schoolverlaten is voorkomen. Een percentage van 95% is doorgestroomd naar de tweede klas en vervolklassen. In juni 2012 deden de kinderen van de eerste groep (2008) examen en hebben hun diploma behaald. Door 1½ jaar begeleiding is bij de meeste kinderen een verbetering in werkhouding en leervorderingen te zien. Ook is de ouderbetrokkenheid vergroot en is er meer structuur in het gezin gekomen. Tevens hebben vrijwel alle kinderen een goede vrijetijdsbesteding gevonden (de meeste kinderen zitten op een sportvereniging).
- Summer’s cool
Er is jaarlijks een leuke en zinvolle dagbesteding geboden aan gemiddeld 70 jongeren van 10-14 jaar, die vanwege hun thuissituatie niet met vakantie kunnen gaan (verdeeld over drie weken). Ook is er bijgedragen aan de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en de beheersing van de Nederlandse taal door aan de jongeren sportieve, culturele en educatieve activiteiten aan te bieden. Hierdoor worden de vaardigheden zoveel mogelijk behouden en de jongeren kunnen op school hun eigen vakantieverhaal vertellen.

Jongeren 12-18 jaar

- Schuldhelpverlening Jeugd
In de periode 2011-2014 is aan in totaal 212 jongeren schuldhelpverlening zonder wachttijd geboden. Hiervan zitten er nog 63 in een lopend traject. De andere 149 trajecten zijn afgesloten waarvan 75% met een positief resultaat. Dat wil zeggen dat hun situatie stabiel is en ze zelfstandig verder kunnen. De jongeren worden naast de begeleiding bij de schulden tegelijkertijd begeleid door de verwijzende instantie op andere leefgebieden.

- Cash Flow
Door middel van Cash Flow zijn leerlingen in de derde klas van het VO op interactieve wijze goed voorgelicht over het verantwoord omgaan met geld en de risico's die er zijn om in schulden te raken. Een voorwaarde blijft dat de scholen de informatie verwerken in hun lessen.
- Summer's cool wordt ook ingezet voor deze doelgroep (zie hierboven).
- Goal! (mentorproject overgang VO naar MBO)
Goal! is in de schooljaren 2011-2012 en 2012-2013 in Lelystad uitgevoerd. Na de realisatie van 26 goede mentoraten is Goal! in 2013 beëindigd vanwege het aanmelden van onvoldoende jongeren door het VO.

Ouders

- Home-Start
Home-Start is een programma voor opvoedingsondersteuning. Ervaren en getrainde vrijwilligers bieden ondersteuning en praktische hulp aan ouders met tenminste één kind van 6 jaar of jonger. Vanuit het preventieve armoedebeleid zijn jaarlijks 10% extra gezinnen begeleid via Home-Start.
- Stichting Leergeld
Stichting Leergeld geeft financiële hulp aan ouders, met een inkomen op bijstandsniveau of net daarboven, van schoolgaande kinderen van 4 tot 18 jaar voor kosten die te maken hebben met sportieve of culturele activiteiten of met activiteiten die met het naar school gaan te maken hebben. Vanaf 2012 wordt jaarlijks een waarderingssubsidie gegeven aan Stichting Leergeld, waardoor er een goede samenwerking is ontstaan tussen Stichting Leergeld en afdeling WIZ en Kanspunt CJG.
- Taallessen ouders en preventie schulden
In 2014 is (incidenteel) extra is ingezet op de armoederisicofactoren schulden en beheersing Nederlandse taal door ouders. Taallessen in de wijk, om ondermeer de ouderbetrokkenheid te vergroten, en de inzet van vrijwilligers bij de begeleiding van mensen op de wachtlijst voor schuldhulpverlening en nazorg na een schuldhulpverleningstraject zijn op basis van signalen van maatschappelijke organisaties ingezet om de genoemde risico's te verkleinen.

Wat betreft het kwantitatief (financieel) resultaat wordt opgemerkt dat het structurele budget voor het preventief armoedebeleid conform doelstellingen zijn ingezet. Er is geen sprake van een opvallende onder- of overbesteding.

Conclusies en aanbevelingen

De effecten van de uitvoering van het preventieve armoedebeleid worden steeds beter zichtbaar. Uit de evaluatie blijkt dat de eerste voorzichtige, maar nadrukkelijk positieve resultaten door maatschappelijke organisaties – waaronder het onderwijs – worden teruggegeven. De partners in het maatschappelijk middenveld zijn het eens dat het ingeslagen pad ook de juiste route is.

Twee belangrijkste pijlers voor het succes van het preventieve beleid zijn:

- c. De continuïteit van het beleid (de lange adem want het gaat om generaties);
- d. De continuïteit van de aanpak (een aaneengesloten ondersteuning van peuter tot jongvolwassene).

Preventief beleid is lange termijnbeleid en als zodanig onlosmakelijk met curatief beleid verbonden. Het uitgangspunt is – conform het adagium dat voorkomen altijd beter is dan genezen - dat de investering in preventief beleid op de lange termijn het effect heeft dat er minder geïnvesteerd hoeft te worden in curatief. De evaluatie laat in eerste – voorzichtige – signalen zien dat deze aanpak de juiste is. Met andere woorden; de investeringen op preventie renderen door het voorkomen van problemen, terwijl die op spoor 2 (curatief) veeleer bedoeld zijn om de symptomen van een bestaand (en veelal blijvend) probleem te verzachten. Spoor 1 is dus blijkens de uitkomsten van de evaluatie succesvol en een effectieve hefboom ter voorkoming van deze overerving door kinderen letterlijk naar een betere startpositie in het leven te brengen. Het advies is dan ook om door te zetten op preventief beleid.

Continueren

Op grond van de positieve effecten van het preventieve armoedebeleid wordt voorgesteld om te behouden wat is bereikt en de huidige succesvolle activiteiten en instrumenten te continueren.

Hierbij wordt opgemerkt dat op basis van evaluatie wordt bepaald of de inzet van vrijwilligers voor de begeleiding van mensen op de wachtlijst voor schuldhulpverlening en voor nazorg na een schuldhulpverleningstraject na 1 augustus 2015 kan worden voortgezet.

Verder wordt hierbij opgemerkt dat voor het Kanspunt CJG verwacht wordt dat een deel van de werkzaamheden van het Kanspunt CJG verdwijnt en opgenomen wordt binnen de wijkgerichte aanpak jeugd (preventief jeugddomein) en/of AWBZ/WMO infrastructuur. Aanbevolen wordt om de werkzaamheden van Kanspunt CJG voorlopig te continueren en te onderzoeken op welke wijze aansluiting kan worden gezocht bij de verbinding die tot stand wordt gebracht tussen het CJG (basisvoorzieningen) en de sociale wijkteams.

Binnen het budget voor het preventieve armoedebeleid wordt een bedrag gereserveerd voor de begeleiding van jongeren om een goede start te kunnen maken op het MBO.

Bijlage 2: Evaluatie Schuldhulpverlening

Evaluatie nota Schuldhulpverlening in Lelystad Perspectief bieden aan mensen met schulden

Inhoudsopgave

Inleiding

Hoofdstuk 1	De uitgangspunten	3
1.1.	De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	3
1.2.	De Lelystadse beleidskeuzes	5
Hoofdstuk 2	De resultaten	6
2.1.	De cijfers	6
2.2.	De integrale benadering	8
2.3.	Preventie	9
2.4.	Ontwikkelingen 2012 – 2014	9
Hoofdstuk 3	Financiën, Conclusies, Aanbevelingen	10
3.1.	Financiën	10
3.2.	Conclusies	10
3.3.	Aanbevelingen	11

Bijlage 1 productomschrijvingen

Bijlage 2 cijfers

Bijlage 3 bevindingen MDF , IDO , Humanitas

Inleiding

De aanleiding voor het maken van de nota schuldhulpverlening voor de periode 2012 – 2014 was de komst van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Deze heeft zijn intrede gemaakt in juli 2012. In de wet werden een aantal voorwaarden gesteld waaraan de minnelijke gemeentelijke schuldhulpverlening moet voldoen en in de nota zijn deze voorwaarden tegen het licht gehouden. Tevens is de vertaalslag gemaakt naar het toekomstige beleid, de uitvoering hiervan en het beheersbaar houden van deze hulpverlening.

Deze evaluatie is bedoeld het voorgestelde beleid uit de nota Schuldhulpverlening in Lelystad te evalueren en om input te leveren voor de nieuw op te stellen nota “Armoedebeleid” waar schuldhulpverlening een plek in zal krijgen. Het is de bedoeling deze nota in het eerste kwartaal van 2014 op te leveren.

De evaluatie zal hieraan toegevoegd worden als bijlage.

In de nota schuldhulpverlening in Lelystad zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd, die gedurende de afgelopen drie jaar de rode draad van het beleid zijn geweest.

Hiermee is de context van de schuldhulpverlening vastgesteld.

Dit waren:

- De minnelijke schuldhulpverlening wordt in Lelystad uitgevoerd door MDF en IDO.
- De schuldhulpverlening is beschikbaar voor iedereen die dit nodig heeft
- Er is altijd sprake van integrale benadering
- Er is sprake van samenwerking tussen MDF en IDO en andere organisaties die zich bezig houden met financiële problematiek.
- De curatieve trajecten hebben een ‘lerend’ karakter
- Preventie inzetten voor bepaalde doelgroepen

In deze evaluatie wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de afgelopen drie jaar.

In hoofdstuk 1 wordt nagegaan of Lelystad voldoet aan de eisen uit de wet Schuldhulpverlening en wat de resultaten van de beleidsdoelen zijn die destijds zijn opgesteld.

In hoofdstuk 2 worden de resultaten van de beleidsdoelen nader toegelicht en in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de financiën en worden aanbevelingen voor de toekomst gedaan.

Hoofdstuk 1 De uitgangspunten

1.1. Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Deze wet is destijds gemaakt om zoveel mogelijk mensen met schulden te ondersteunen zonder in juridische processen terecht te komen. Meer regelen via minnelijke trajecten. Tevens wordt gestreefd naar een effectieve en integrale aanpak. Preventie en nazorg werden een verplicht onderdeel van de dienstverlening.

De gemeenten kregen vanaf juli 2012 de verplichting om in een beleidsplan invulling te geven aan onderstaande punten. Per punt wordt aangegeven wat is bereikt in Lelystad.

1. de gemeentelijke doelstellingen voor integrale schuldhulpverlening;

In Lelystad is ervoor gekozen dat schuldhulpverlening voor iedereen die dit nodig heeft beschikbaar is. Er zijn zowel lichtere vormen van begeleiding en ondersteuning mogelijk als driejarige minnelijke trajecten, schuldsanering, budgetbeheer en begeleiding richting een wettelijk traject.

De schuldhulpverlening is ondergebracht bij Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland (MDF) en Interkerkelijk Diaconaal Overleg (IDO). Zij hebben een convenant afgesloten en er is sprake van nauwe samenwerking en afstemming.

2. de beleidsacties van de afgelopen drie jaar, gericht op de vormgeving van integrale schuldhulpverlening

In de Lelystadse methodiek voor schuldhulpverlening was de integrale benadering al onderdeel van het traject. Door samenwerking met het algemeen maatschappelijk werk en de raadsleden was dit al vormgegeven en in de afgelopen jaren doorontwikkeld.

In Lelystad wordt extra ingezet op de zelfredzaamheid van mensen met schulden. De cursus "Uitkomen met je inkomen" wordt door zowel de MDF als het IDO standaard gegeven aan iedereen in een schuldhulpverleningstraject. Hierdoor heeft het traject een lerend karakter en worden vaardigheden meegegeven om schulden in de toekomst te voorkomen of om deze zelf te kunnen oplossen. Beide uitvoerende organisaties bieden nazorg waarbij aandacht is voor toekomstperspectief en het voorkomen van het aangaan van nieuwe schulden. Indien de hulpvrager niet in staat is zijn financiën voortaan zelf te regelen worden oplossingen gezocht voor extra begeleiding. Soms wordt het budgetbeheer nog even voortgezet of wordt een schuldhulpmaatje ingezet. Ook wordt gekeken of een organisatie als Kwintes (bij psychische problematiek) of Triade (bij verstandelijke beperking) deze begeleiding op zich kan nemen.

3. welke resultaten zij wenst te behalen;

In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op de resultaten

4. welke maatregelen worden genomen om de kwaliteit te waarborgen;

In Lelystad wordt door zowel het IDO als de MDF een hoge kwaliteit geboden. Het slagingspercentage was in 2011 70 % van alle afgeronde trajecten. Dit is in de afgelopen drie jaar gelijk gebleven. En ligt ruim boven het landelijke gemiddelde van 36%. Dit veronderstelt een constante kwaliteit van de hulpverlening.

Door samenwerking wordt dit gewaarborgd. Niet alleen tussen de twee organisaties voor schuldhulpverlening, maar tevens door de samenwerking met andere instellingen binnen het sociale domein. Hierbij valt te denken aan Centrada (voorkomen huisuitzettingen), afdeling Werk Inkomen en Zorg van de gemeente, Kwintes en Triade (aanvullend op begeleiding thuis).

Er zijn geen bepalingen in de wet opgenomen over de kwaliteit van de schuldhulpverlening. De

Branchevereniging van schuldhulpverlenende instellingen (de NVVK) en de instellingen zelf krijgen de ruimte om vanuit de sector werkende kwaliteitsnormen op te stellen. De regering doet een beroep op de sector om de kwaliteit te borgen via certificering.

De MDF is ISO gecertificeerd, lid van de NVVK en de directeur is voorzitter van de MO groep Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening.

Het IDO is een van de weinige vrijwilligersorganisaties die een banklicentie hebben ontvangen van de Nederlandse Bank. Zij hebben een convenant afgesloten met de MDF en de vrijwilligers worden steeds bijgeschoold door de MDF medewerkers. Er is een nauwe band tussen deze organisaties. Het IDO heeft vele nationale en internationale prijzen ontvangen voor hun werk op het gebied van laagdrempelige schuldhulpverlening door een vrijwilligersorganisatie en zijn een voorbeeld voor menig andere gemeente. Zij zijn betrokken bij een aantal landelijke projecten als schuldhulpmaatje en de Google Awards campagne, een experiment om via Google inwoners met schulden snel op de juiste plek te krijgen.

5. welke maatregelen gericht op preventie van schulden zijn ondernomen;

In de jaren voorafgaand aan deze nota is veel geïnvesteerd in preventie van schulden en het bereiken van nieuwe doelgroepen (instellingsgebonden cliënten, eigen huisbezitters, jongeren). Destijds was het mogelijk veel extra middelen hiervoor in te zetten. Preventie in de vorm van voorlichting roept een nieuwe groep gebruikers op. Na het wegvallen van de incidentele middelen is terughoudend omgegaan met de voorlichting aan nieuwe doelgroepen. Er is gekozen in te blijven zetten op de jeugd en ouderen.

Voor basisscholen is een pakket beschikbaar waarmee de school zelf dit onderwerp kan bespreken. Dit is de schatkist van Nibud. Deze is te verkrijgen via het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Voor de leerlingen van de derde klassen van het VO onderwijs is de interactieve toneelvoorstelling "Cashflow" al jaren een succesvol middel om jeugd te wijzen op de risico's om schulden te maken. Hieraan is een lespakket gekoppeld. In Lelystad nemen de vier VO scholen hieraan deel.

De ouderenadviseurs gaven het signaal af dat steeds meer ouderen te maken krijgen met financiële problematiek. Vaak zien ze door de bomen het bos niet meer, raken het overzicht kwijt. Zij gaven aan dat er behoefte is aan een lichte vorm van ondersteuning. Hiervoor is het project thuisadministratie van Humanitas in het leven geroepen. Zij ordenen de financiën en begeleiden de oudere een aantal maanden. In die tijd zoeken zij iemand die dit over kan nemen (bv een familielid).

6. de wijze waarop schuldhulpverlening wordt afgestemd op de situatie van de verzoeker;

De mogelijkheden voor een passend traject schuldhulpverlening is terug te vinden in bijlage 1, productomschrijvingen.

7. het maximale aantal weken wachttijd dat de gemeente nastreeft.

In de wet wordt expliciet iets gezegd over de maximale wachttijd voor de klant. De tijd tussen aanmelding en intake mag maximaal vier weken bedragen. Als de termijn van 4 weken wordt overtreden, staat hier geen sanctie tegenover.

Aan de doorlooptijd worden geen eisen gesteld. De doorlooptijd is afhankelijk van de situatie van de klant.

In Lelystad krijgen alle hulpvragers bij aanmelding een formulierenset mee die ingevuld moet worden. Ook kunnen zij de set via de website downloaden. Binnen vier weken na het inleveren van de formulieren wordt een afspraak gepland voor een intake. Daar wordt bepaald of de hulpvrager in aanmerking komt voor een traject of dat er eerst iets anders moet worden ingezet. Bv de papierenbrigade omdat de schuldenlast niet duidelijk is. Ook kan het zijn dat een lichtere vorm van

ondersteuning mogelijk is, dan volgt een verwijzing naar het IDO of de thuisadministratie van Humanitas.

Op het moment dat duidelijk is dat een traject schuldhulpverlening moet worden ingezet ontvangt men een beschikking dat men is toegelaten tot de schuldhulpverlening.

De MDF en het IDO zijn hiervoor gemandateerd.

In Lelystad wordt iedereen toegelaten tot de schuldhulpverlening. De ingezette hulpvorm is afhankelijk van de situatie van de hulpvrager. (zie ook bijlage 1, productomschrijvingen)

1.2. De Lelystadse beleidskeuzes voor 2012 – 2013 – 2014

De nota Schuldhulpverlening in Lelystad heeft een aantal beleidskeuzes weergegeven die kunnen leiden tot reductie van de kosten. Door het wegvallen van de incidentele middelen was het nodig opnieuw te bezien hoe de schuldhulpverlening te organiseren zodat toch iedereen die dat nodig heeft hiervan gebruik kan maken.

Naast een structurele subsidie voor MDF en IDO zijn enkele aanbevelingen gedaan om te komen tot het begeleiden van meer hulpvragers met minder middelen.

- Stel een inkomensafhankelijke bijdrage in.
Dit bleek wettelijk verboden en is niet uitgevoerd.
- Organiseer goedkoper en efficiënter.
De minnelijke schuldhulpverlening wordt in Lelystad uitgevoerd door MDF en IDO. Door nauwe samenwerking en afstemming met elkaar kan de meest passende hulp worden geboden tegen relatief lage kosten. Inzetten van meer vrijwilligers ter ontlasting van begeleidende taken van het curatieve traject. Voor het IDO is dit gerealiseerd door de inzet van schuldhulpmaatjes. De MDF heeft in eerste instantie meer gebruik gemaakt van de vrijwilligers van het IDO. Echter toen ook daar krapte ontstond is gestart met het werven van vrijwilligers ter ondersteuning van de budgetcoaches. Hiervoor is een extra subsidie verstrekt van € 44.500,00 voor de begeleiding en coördinatie. De vrijwilligers houden zich vooral bezig met de wachtlijstbegeleiding en nazorg na afloop van een driejarig traject.
- Begeleid mensen met schulden in groepen
Beide organisaties bieden trainingen aan in groepsverband.
- Organiseer een integrale benadering.
Biedt mensen een perspectief op een schuldenvrije toekomst.
Schulden zijn een belemmering voor participatie, door de integrale aanpak zijn verbindingen gemaakt met vergroten van het sociale netwerk en het ondersteunen van arbeidsmarkttrajecten. Het jongerenproject is hier een voorbeeld van.
Voorkom nazorgkosten en terugval
Nazorg is een vast onderdeel van het driejarige traject geworden en wordt inmiddels een half jaar voor beëindigen van een traject ingezet. Is nog enige vorm van begeleiding nodig na het driejarige traject zal dit door vrijwilligers worden gedaan.
- Zoveel mogelijk preventief.
Eerder signaleren en erger voorkomen.
Beide organisaties hebben verschillende preventieve producten ontwikkeld. Daarnaast wordt door Humanitas ondersteuning bij de thuisadministratie geboden. Voorlichting wordt selectief ingezet.

Hoofdstuk 2 De resultaten

2.1. Cijfers

instroom

jaar	MDF	IDO
2012	1127	89
2013	953	89
2014	858	140

Mee uit voorgaande jaar

jaar	MDF	IDO
2012	789	19
2013	838	10
2014	711	23

Een uitgebreid overzicht van de cijfers is te vinden in bijlage 2.

Beide organisaties hebben ruimschoots voldaan aan de afgesproken aantallen trajecten.

Wachttijd

Stand van wachtlijst op 1 januari van het nieuwe jaar:

jaar	IDO	MDF
2012	108	151
2013	99	198
2014	163	120
2015	23	183

De gemiddelde wachttijd bij het IDO bedroeg 2 tot 3 maanden. En bij MDF 6 tot 8 maanden.

Maatregelen die genomen zijn om de wachttijd in te perken zijn:

IDO

- Wachttijstbegeleiding door vrijwilligers
- Hulpvragers met kleine schuld die te overzien is worden begeleid door schuldhulpmaatjes
- Mensen met een eigen woning die verkocht moet worden kunnen zolang de woning niet verkocht is geen gebruik maken van schuldhulpverlening.
- Inzet nieuwe groep vrijwilligers en uitbreiding kantoormruimte (Open Haven)

MDF:

- Telefonische hulplijn
- Meer inzet papieren brigade en schuldhulpmaatjes van het IDO
- Inzet van vrijwilligers van Humanitas
- Inzet Sociaal raadslieden om inkomen op orde te brengen zodat vaste lasten betaald blijven
- Inzet van Algemeen maatschappelijk Werk of gezinscoaching indien sprake is van psychosociale problematiek.
- Vanaf 2015 inzet van vrijwilligers voor actieve wachttijstbegeleiding.

Zowel de MDF als het IDO geven aan dat een wachttijd niet altijd iets negatiefs hoeft te zijn. Mensen die hiermee geconfronteerd worden zoeken ook naar andere oplossingen om hun probleem op te lossen en hebben daardoor de schuldhulpverlening niet meer nodig. Een veelgehoord negatief effect is het feit dat de schulden oplopen. Men betaald de vaste lasten niet door en hierdoor zouden de problemen erger worden.

Dit is maar ten dele waar. Bij schuldenregelingen wordt altijd uitgegaan van de aflossingscapaciteit ongeacht de hoogte van de schuld. Met de schuldeisers wordt afgesproken welk deel in drie jaar wordt afgelost. De resterende schuld wordt dan kwijtgescholden. Voor de hulpvrager maakt het dus niet uit. Wel voor de schuldeiser, die krijgt dan minder terug van de schuld. In het project voorkomen huisuitzettingen (een samenwerkingsverband met woningcorporatie Centrada) is afgesproken bewoners met schulden die dreigen uit hun huis gezet te worden met voorrang op te nemen in een schuldhulpverleningstraject. Hierdoor wordt voorkomen dat de schuld oploopt en ontvangt de verhuurder zoveel mogelijk van de schuld via de regeling. Tevens garandeert dit dat de lopende huur wordt doorbetaald. In de toekomst zouden dergelijke afspraken ook gemaakt kunnen worden met bv. de ziektekostenverzekering en de gas en elektramaatschappijen.

Gevolgen binnen het Sociale Domein:

De wachttijdproblematiek is tevens van invloed op de werkzaamheden van andere organisaties in het sociale domein. Organisaties als Triade en Kwintes die begeleiding bieden bij het zelfstandig wonen werden geconfronteerd met lange wachttijden voor hun cliënten. Hierdoor hebben zij producten ontwikkeld en ingezet om hun cliënten zo goed mogelijk van dienst te zijn. Kwintes biedt budgetbeheer voor haar cliënten. Hierbij worden de financiën overgenomen en ontvangt de cliënt leefgeld.

Als er sprake is van schulden dan zoeken zij de financiën uit en de gegevens gaan naar de MDF voor het uitzetten van een schuldenregeling.

2.2. Integrale benadering

Mensen met schulden kunnen zelf de weg vinden naar MDF of IDO of worden verwezen door de schuldeiser of andere maatschappelijke organisatie.

Bij de MDF is het mogelijk via de website een aanmeldingsformulier te downloaden. Zodra deze ingevuld ingeleverd wordt zal een afspraak ingepland worden voor de intake.

Het IDO doet mee aan een landelijk experiment Google Awards campagne. Door als zoekvraag "schulden" of iets soortgelijks in te voeren kom je gelijk bij de informatie over schuldhulpverlening van het IDO. De eerste maanden heeft dit al diverse aanmeldingen opgeleverd.

Tijdens de intake wordt beoordeeld of een schuldenregeling mogelijk is, bekeken wordt of het inkomen op orde is, de schuldenlast in beeld is en of er sprake is van andere problematiek. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met de Sociaal raadslieden en het Algemeen maatschappelijk werk. Bij het inleveren van het aanmeldingsformulier wordt gelijk een beschikking afgegeven dat men is toegelaten tot de schuldhulpverlening.

Als de aanvraag compleet is wordt men toegelaten tot de schuldhulpverlening en als de situatie dat toelaat wordt de hulpvrager op de wachtlijst geplaatst.

Gedurende de wachttijd is er een telefonische hulplijn beschikbaar bij de MDF waar men met vragen terecht kan. Het IDO biedt wachttijdbegeleiding waarbij zij de hulpvrager regelmatig telefonisch benaderen om vinger aan de pols te houden. Dit heeft een positief effect op het op orde houden van de financiën. De MDF zal vanaf 2015 deze begeleiding ook bieden met de inzet van vrijwilligers.

Als men na de wachttijd wordt opgenomen in een schuldhulpverleningstraject zijn er verschillende producten die ingezet kunnen worden. Een schuldhulpverleningstraject duurt altijd drie jaar. Er worden regelingen getroffen met de schuldeisers waarbij een voorstel voor aflossing voor drie jaar wordt afgesproken tegen finale kwijting na die drie jaar.

Indien ingeschat wordt dat de hulpvrager dit niet zelfstandig kan volhouden wordt budgetbeheer ingezet, waarbij het inkomen wordt beheerd door IDO of MDF en de mensen leefgeld ontvangen per week of per maand. De betaling van de vaste lasten en de aflossing worden dan door de MDF of het IDO gedaan.

Indien er geen regelingen te treffen zijn met de schuldeisers is alleen de weg naar de rechtbank nog mogelijk voor een wettelijk WSNP traject of voor het aanvragen van beschermingsbewind.

Al voor 2012 heeft de MDF met professor Nadja Jungman samengewerkt om een integrale aanpak te ontwikkelen. Hierdoor werd in Lelystad de schuldhulpverlening reeds integraal benaderd. Een van de producten die hierbij zijn ontwikkeld is het Mezis instrument voor de toelating tot schuldhulpverlening. In Lelystad maken wij geen gebruik van dit instrument omdat daarbij hulpvragers eerst andere problematiek moeten aanpakken voordat zij in een schuldhulpverleningstraject worden opgenomen. Omdat in Lelystad de sociaal raadslieden, het maatschappelijk werk, gezinscoaching en ouderenadviseurs tot 1 instelling behoren zou dit het 'rondpompen' van cliënten in de eigen organisatie betekenen. Daarop is een variant ontwikkeld waarbij hulpvragers met een complexe vraag tijdens de intake zowel spreken met de budgetcoach als het maatschappelijk werk en de raadslieden. Deze aanpak geeft een compleet beeld van de problematiek en biedt kansen om verschillende hulpvragen tegelijk op te pakken.

.3. Preventie

Er werd uitvoering gegeven aan verschillende preventieve projecten. Zoals :

- het project voorkomen huisuitzettingen en
- de thuisadministratie van Humanitas.
- Cash Flow.

Het project voorkomen huisuitzettingen is ontstaan vanuit de maatschappelijke opvang. MDF en IDO ontvangen € 15.000,00 voor hun inzet. Het protocol is onlangs geëvalueerd en er wordt in 2015 bekeken hoe dit verder vorm te geven.

Doordat de ouderenadviseurs destijds aangaven dat er veel financiële problematiek onder ouderen werd waargenomen hebben MDF, IDO, Kwintes en Humanitas een samenwerkingsverband gestart waarbij Humanitas de opdracht kreeg hun product thuisadministratie in te zetten om deze doelgroep te ondersteunen bij het op orde brengen van hun financiële administratie. Hen enkele maanden hierbij te begeleiden en te zoeken naar iemand in het netwerk van de oudere om dit verder over te nemen als dit nodig is.

Dit preventieve project is bedoeld om te voorkomen dat er daadwerkelijk schulden gaan ontstaan. Inmiddels bieden zij ook thuisadministratie aan hulpvragers met een verstandelijke beperking. Geconstateerd is dat de begeleiding gemiddeld 1 jaar wordt gegeven. En dat zij voor enkelvoudige schulden regelingen treffen met schuldeisers.

Cash flow is een interactieve theatervoorstelling voor derde klassers van het VO onderwijs waarbij wordt ingezoomd op de verleidingen om schulden op te bouwen. Naast de voorstelling worden vervolglussen georganiseerd om het onderwerp verder te bespreken.

.4. Ontwikkelingen afgelopen drie jaar

In de afgelopen drie jaar hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn geweest op de minnelijke trajecten. Voorheen kon het merendeel van de cliënten rechtstreeks worden toegelaten tot de wettelijke WSNP. Hulpvragers met bijvoorbeeld een eigen huis, zonder aflossingscapaciteit, een huurschuld of boete kwamen hiervoor in aanmerking. De kosten van dit WSNP traject werden betaald door het ministerie van Justitie.

Door nieuwe jurisprudentie en het aanscherpen van het toelatingsbeleid vanaf 2012 is de drempel om te worden toegelaten tot de WSNP aanzienlijk verhoogd. Voor een eventuele toelating moet een gedegen en uitgebreid minnelijk traject worden uitgevoerd. Hierdoor komen alle dossiers die voorheen door Justitie werden betaald nu terecht bij de minnelijke gemeentelijke schuldhulpverlening. Het gevolg hiervan is dat een traject aanzienlijk meer tijd kost. De MDF en het IDO hebben hun werkwijze hierop aangepast. Voor de MDF betekende dit dat alleen hulpvragers die voor een traject in aanmerking komen worden opgenomen. Voor het IDO betekende dit dat voor het eerst met een wachttijd rekening gehouden moest worden. Daarnaast kreeg het IDO te maken met een nieuwe doelgroep, namelijk mensen die vanwege het ontbreken van enig inkomen niet in aanmerking konden komen voor een schuldhulpverleningstraject en hulpvragers met een eigen woning.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat er wachttijden zijn ontstaan bij beide organisaties.

In bijlage 3 zijn de bevindingen van MDF, IDO en Humanitas over de afgelopen drie jaar opgenomen.

Hoofdstuk 3. Financiën, conclusies en aanbevelingen

3.1. Financiën

De kosten van een driejarig traject waren drie jaar geleden bij de MDF € 2250,-.

Er is gerekend met een fte prijs van € 75.000,00 (1300 werkuren) en een caseload van 100 per fte. Hierop is de subsidie de afgelopen drie jaar gebaseerd, echter de kosten van een fte zijn inmiddels gestegen naar 87.500,00. Dit betekent dat met minder mankracht dezelfde opgave gedaan is. De caseload is opgeschroefd naar 110 per fte. Op dit moment kost een driejarig traject daardoor € 2320,00. De MDF ontvangt voor de uitvoering van curatieve schuldhulpverlening € 850.000,00 Hiermee wordt 10 fte ingezet.

De kosten van een traject schuldhulpverlening zijn landelijk gezien relatief laag. Doordat de gemeente geen kredietbank hoeft te subsidiëren, naast de kosten van het curatieve traject is het mogelijk deze kosten laag te houden.

Voor de preventieve projecten Schuldhulpverlening aan jongeren en Cash Flow wordt een subsidie van 55.000,00 verstrekt in het kader van het armoedebeleid. En voor het vrijwilligersproject (begeleiding wachtlijst) € 44.500,00.

Het IDO ontvangt jaarlijks € 220.000,00 subsidie voor verschillende schuldhulpverleningsprojecten als de curatieve trajecten, de papieren brigade, schuldhulpverlening tijdens detentie en voorkomen huisuitzettingen. Daarnaast genereren zij inkomsten via fondsen als Porticus en de landelijke kerken die ten goede komen aan de Lelystadse samenleving.

De kosten van een traject bij een vrijwilligersorganisatie is lastig te berekenen. Uitgaande van het aantal afgesproken trajecten, 115 curatieve trajecten en begeleiding van de cliënten van de voedselbank (rond de 280) , die deels bij het IDO en deels bij de MDF een traject volgen, maar waarvoor het IDO regelmatig onderzoek doet naar veranderingen in de financiële situatie, maakt dat zij rond de 400 hulpvragers in meer of mindere mate ondersteunen.

Humanitas ontvangt een subsidie van 42.000,000 voor de thuisadministratie. Hier worden 30 tot 35 vrijwilligers begeleid door een beroepskracht en worden gemiddeld 75 hulpvragers ondersteunt.

3.2. Conclusies

- ✓ Met de Lelystadse aanpak is voldaan aan de eisen van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.
- ✓ Betrokken organisaties hebben een goede samenwerking waarbij aanvullend en niet concurrerend samen wordt gewerkt.
- ✓ Betrokken organisaties zien mogelijkheden en blijven zich ontwikkelen
- ✓ Wachttijden blijven een struikelblok
- ✓ De beschikbare subsidie is voldoende om de reguliere nieuwe instroom op te vangen
- ✓ De betrokken organisaties beraden zich over toekomstige mogelijkheden als wijkaanpak en meer preventie.

3.3. Aanbevelingen

1. Om de schuldhulpverlening beheersbaar te houden moet meer ingezet worden op vroegsignalering. De werkwijze van de Sociale Wijkteams bieden hiervoor kansen. Een laagdrempelige voorziening waarbij vrijwilligers worden ingezet om orde te scheppen in financiële onduidelijkheid kan erger voorkomen. Tevens kan gedacht worden aan ondersteuning door vrijwilligers bij invullen van formulieren, uitleggen van brieven, e.d. Een soort voorportaal van de Sociale Wijkteams enerzijds om hen te ontlasten anderzijds om preventief schuldenproblematiek te onderkennen.
2. Naast de hulpverlening door MDF, IDO en Humanitas thuisadministratie zijn er meerdere organisaties die hun cliënten financiële begeleiding bieden. Het zal duidelijkheid scheppen door de aangeboden producten met elkaar af te stemmen en de keten schuldhulpverlening opnieuw vorm te geven.
3. Om te zorgen dat de hulpvrager gelijk bij de juiste hulpverlener komt een instrument ontwikkelen voor de toegang naar schuldhulpverlening. (deze ontwikkeling wordt reeds onderzocht door de MDF met prof. Van Geunst en Jungman)
4. Bij verschillende organisatie zijn vrijwilligers werkzaam in de financiële hulpverlening. Wat kunnen we deze vrijwilligers bieden. Zitten ze op de juiste plek, willen ze doorontwikkelen. Samen met de vrijwilligerscentrale een soort vrijwilligersloopbaan ontwikkelen voor de financiële sector, waarbij deskundigheidsbevordering onderdeel is.
5. De instroom van nieuwe hulpvragers is bij IDO en MDF al jaren gelijk gebleven. Door eenmalig de wachtlijst weg te werken is de verwachting dat de instroom met de huidige structurele subsidie kan worden geholpen. Voor extreme situaties, waarbij er extra vraag naar schuldhulpverlening is of wettelijke trajecten nog verder worden afgebouwd zou een reservebudget in het leven geroepen kunnen worden.

De aanbevelingen zullen worden uitgewerkt in de nota armoedebeleid, paragraaf schuldhulpverlening.

Bijlage 1 Evaluatie. Uitvoering SHV 2015

Beschrijving van de diensten van MDF schuldhulpverlening

Hieronder volgt een korte beschrijving van de diensten van MDF schuldhulpverlening die gezamenlijk integraal worden ingezet. De daadwerkelijk uitvoering is gebaseerd op de gedragscodes en modules van de Nederlands Vereniging voor Volkskrediet (NVVK). Hierop wordt MDF periodiek geaudit.

1. Aanmelding

Cliënten kunnen zich aanmelden voor SHV door het aanvragen van een aanmeldformulier. Het formulier moet volledig worden ingevuld en ondertekend en met een kopie van het identiteitsbewijs worden ingeleverd.

Is het compleet dan wordt er binnen 4 weken een aanmeldgesprek gepland om te bespreken wat MDF kan betekenen. De cliënt krijgt hiervoor een schriftelijke uitnodiging. Dit is tevens de beschikking (in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) waarin staat dat de cliënt is toegelaten tot de schuldhulpverlening. Tijdens het aanmeldingstraject kan de cliënt voor vragen dagelijks contact opnemen.

2. Screening

De screening vindt plaats tijdens het eerste gesprek. Het doel hiervan is om vast te stellen of er contra-indicaties en/of belemmeringen zijn om een schuldregeling te kunnen opstarten. Als er contra-indicaties en belemmeringen zijn, krijgt de cliënt hierover een brief met adviezen hoe hiermee aan de slag te gaan. Zo nodig wordt verwezen naar interne of externe dienstverlening waar men ondersteuning hierbij kan krijgen.

Wanneer er geen contra-indicaties en belemmeringen (meer) zijn wordt de cliënt verzocht om de benodigde documenten en gegevens aan te leveren voor de intake.

In geval van een wachttijd dat krijgt de cliënt hiervan schriftelijk bericht en adviezen hoe hij tijdens de wachttijd aan de slag kan met de voorwaarden voor een schuldenregeling.

3. Intake

De intake omvat doorgaans een aantal gesprekken. Hierin wordt informatie verstrekt en vindt er onderzoek plaats naar de hulpvraag, de schulden en de onderliggende problematiek, de motivatie en de mate van zelfredzaamheid van de cliënt. Na een analyse wordt een advies uit gebracht voor de vervolgstappen. Deze zijn geformuleerd in het plan van aanpak.

4. Informatie en advies

Het verstrekken van informatie en advies heeft tot doel een duurzaam financieel evenwicht te bereiken

zonder beroep te doen op herfinanciering, schuldregeling of stabilisatie. Onder informatie en advies wordt ook verstaan het doorverwijzen naar derden.

5. Stabilisatie

Het doel van stabilisatie is het in evenwicht brengen en houden van inkomsten en uitgaven van de cliënt. Hierbij is van belang dat de inkomsten worden gemaximaliseerd, de uitgaven tot het minimum worden beperkt, er geen crisis is en de beslagvrije voet wordt gegarandeerd.

Als bovenstaande is bereikt kan een Betalingsregeling, Herfinanciering of een Schuldregeling worden opgezet. Het stabilisatietraject leidt altijd tot één van de vier vormen om de schulden te regelen.

6. Opzetten Schuldregeling

Bij een schuldregeling brengt MDF tussen de cliënt en zijn schuldeisers een minnelijke regeling tot stand van de totale schuldenlast, leidende tot een betalingsregeling, een saneringskrediet of een schuldbemiddeling. De regeling heeft een maximale tijdsduur van drie jaar.

7. Hercontrole Schuldregeling

De hercontrole schuldregeling bevat de jaarlijkse herbeoordeling van de financiële situatie van cliënten met een schuldbemiddeling. Ook vindt uitbetaling aan - en terugkoppeling naar schuldeisers plaats.

8. Afgeven verklaring voor toelating tot de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP)

Wanneer een minnelijke regeling niet tot stand is gekomen kan een verklaring voor de toelating tot de WSNP worden afgegeven. Deze verklaring is ook nodig bij een dwangakkoord en een moratorium.

9. Budgetbeheer

Budgetbeheer omvat alle activiteiten in het kader van het beheren van de inkomsten van de cliënt en het verrichten van betalingen, overeenkomstig het vastgestelde budgetplan.

Het doel van budgetbeheer is het garanderen dat betalingen tijdig gedaan worden en dat er geen (nieuwe) schulden of betalingsachterstanden ontstaan. Dit heeft minimaal betrekking op huur / hypotheek, nutsvoorzieningen en wettelijk verplichte verzekeringen. Budgetbeheer kan een bijdrage leveren aan het integraal oplossen of beheersbaar maken van bestaande financiële problemen en het voorkomen van nieuwe financiële problemen.

10. Budgetcoaching

Het doel van budgetcoaching is dat de cliënt zelfstandig in staat is om zijn financiële huishouden op verantwoorde wijze te kunnen voeren. Voorbeelden van budgetcoaching zijn:

- het ordenen van belangrijke papieren ten behoeve van de huishoudfinanciën en het bijhouden van contante uitgaven;
- het maken van een overzicht van de eigen inkomsten en uitgaven (gemiddelde maandbegroting en jaarbegroting), met speciale aandacht voor reserveringsuitgaven;
- het regelen van betalingen, bijvoorbeeld automatisch of gespreid;
- het vergroten van het inkomen door gebruik te maken van financiële regelingen en voorzieningen en verwerving van werk;
- het geven van geldbesparende tips;
- het omgaan met betalingsachterstanden;
- sparen, lenen en verzekeren.

11. Begeleiding

Het doel van begeleiding is het ondersteunen van cliënten bij de voortgang van hun schuldhulpverleningstraject. Het gaat hier om de regievoering en het oplossen zaken die de voortgang van het traject in de weg staan.

Producten IDO:

Naast de werkzaamheden die direct te maken hebben met de schuldhulpverlening en het weer schuldenvrij krijgen van onze cliënten, worden in het kader van dit werkveld nog veel meer activiteiten verricht, gericht op het terugdringen van schulden en het voorkomen dat schulden toenemen. In dit kader kunnen de volgende werkzaamheden worden benoemd:

- het inloopspreekuur. Dit is een spreekuur waar iedereen met vragen over formulieren, het invullen daarvan, het aanvragen van een uitkering of kwijtschelding, het schrijven van een bezwaarschrift en het bespreken van problemen op allerlei terrein waardoor mensen het tijdelijk niet meer zien zitten, terecht kan. Het spreekt voor zich dat onze vrijwilligers niet alle vragen kunnen oplossen. Gelukkig beschikken we over goede contacten met de andere instanties binnen Lelystad zodat een adequate doorverwijzing kan plaatsvinden. Dagelijks kunnen de inwoners van Lelystad hier terecht, zowel in de Oostzeestraat als in het Inloophuis Open Haven. De toename die in de tweede helft van 2013 werd geconstateerd, heeft zich ook in 2014 voorgedaan. De verwachting is dat deze toename ook in 2015 aan de orde zal zijn, waarschijnlijk mede veroorzaakt door allerlei vragen rondom de decentralisatie van een aantal beleidsterreinen die direct onze doelgroepen raakt.
- de Papieren Brigade die mensen helpt om weer overzicht te krijgen in hun administratie zodat het traject van schuldhulpverlening snel en doelmatig kan worden opgestart
- de nazorg voor cliënten die het traject van schuldhulpverlening hebben doorlopen
- Voorkomen van huisuitzettingen. In samenwerking met Centrada, MDF en GGD, Vangnet en Advies, wordt geprobeerd om een huisuitzetting als gevolg van huurachterstand te voorkomen. Dit project loopt al meerdere jaren en we kunnen stellen dat het regelmatig lukt om een huisuitzetting te voorkomen.
- Schuldhulpmaatje. Dit is een landelijk project, gestart in 2010, waaraan IDO heeft meegewerkt om dit op te zetten vanuit onze ervaring. Inmiddels loopt het project in meer dan 60 gemeenten. Doel is om in een vroegtijdig stadium een maatje te vinden voor mensen in de problemen zodat wordt voorkomen dat de schulden verder oplopen. Dit project past naadloos bij de werkzaamheden die IDO op dit gebied reeds verricht. Onlangs is de vereniging Schuldhulpmaatje opgericht, een vereniging waarvan ook IDO lid zal worden. Dit brengt echter wel extra kosten met zich mee. In het begin kon IDO profiteren van een landelijke subsidie voor dit project maar deze is in 2014 weg gevallen. Daarnaast willen wij weer nieuwe maatjes opleiden omdat wij van mening zijn dat vroegsignalering en preventie van wezenlijk belang zijn om te voorkomen dat de schulden van de mensen die worden begeleid verder oplopen.
- Schuldhulpverlening tijdens detentie. Dit project is samen met de gemeente en de Penitentiaire Inrichting Lelystad (PIL) in 2010 gestart en loopt nog steeds naar tevredenheid van partijen.
- Nazorg van gedetineerden die vrijkomen als voortzetting van een inloopspreekuur in de gevangenis, een project dat samen met de gemeente en enkele andere partners in 2014 is gestart. Doel van het project is dan ook om te voorkomen dat gedetineerden na hun vrijlating niet weten waar ze naar toe moeten. Door reeds in detentie met hen in gesprek te gaan kan dit mogelijk worden voorkomen. Ook in de komende jaren zal dit project van belang zijn voor de samenleving in Lelystad.

Voedselbank De Korenaar

Sinds de oprichting van de voedselbank is er een nauwe relatie tussen deze organisatie en IDO. Dit komt vooral tot uiting in het verzorgen van de intake gesprekken met de cliënten van de voedselbank tijdens het inloopspreekuur in Inloophuis Open Haven alsmede het voeren van de velengingsgesprekken. Daarnaast fungeren de beide inloophuizen als uitdeelpunt voor de voedselpakketten op vrijdagmiddag. Een belangrijk project dat wij aanbieden aan mensen die een aanvraag indienen voor een voedselpakket is Hulp met Perspectief (HmP). Dit project houdt in dat iedereen die een intake gesprek heeft om in aanmerking te komen voor een voedselpakket de gelegenheid krijgt om met een vrijwilliger een gesprek te hebben. In dat gesprek wordt nagegaan of er mogelijk nog meer zaken spelen die we in een vroegtijdig stadium kunnen signaleren zodat adequate hulp kan worden geboden. Dit project is ook beschikbaar voor cliënten die na een periode

van 36 maanden nog gebruik willen maken van een voedselpakket hetgeen feitelijk niet tot de mogelijkheden behoort. Ook die mensen proberen we zo goed mogelijk te helpen. HmP is tevens een project dat zich richt op vroegsignalering en preventie.

Bijlage 2 evaluatie

Verantwoording jaarcijfers MDF Schuldhulpverlening 2012, gemeente Lelystad

Algemeen

Dossiers mee uit 2011	789
Nieuwe aanmeldingen 2012	1127
Totaal	1916

Lopende dossiers per 31 december 2012

Formulier nog niet retour	88
Wachttijd voor start traject na screening	198
Lopende trajecten	552
Totaal (mee naar 2013)	838

Afgesloten dossiers in 2012

		uren per dossier	uren totaal
Formulier niet retour na 3 weken	158		
Niet verschenen op intake	6		
Eigen bedrijf	6		
Cliënt stopt met traject	61	5	305
Cliënt is verhuisd / overleden	28	5	140
Cliënt verleent onvoldoende medewerking	140	5	700
Minnelijke regeling afgerond	2	18	36
Betalingsregeling afgerond	11	18	198
Wettelijke regeling afgerond	136	18	2448
Informatie en Advies	463	6	2778
Budgetbegeleiding afgerond	67	6	402
Totaal	1078		7007

Overig

Bureaudienst			1859
Intakes	651	2	1302
Budgetbegeleiding	142	6	852
Afgifte verklaring WSNP	191	2	382
Begeleiding tijdens wachttijd	158	1,5	237
Crisisinterventie	55	6	330
Totaal			4962

Budgetbeheer

Mee uit 2011	367		
Nieuwe dossiers	88		
Afgesloten dossiers	182		
Mee naar 2013	273		
Gemiddeld in behandeling	291	12	3492

Totaal aantal uren **15461**

Verantwoording

Te verantwoorden formatie in fte	11,7
Te verantwoorden uren (1300 per fte)	15210
Ingezette uren	15461
Ingezette formatie in fte	11,9

**Jaarcijfers MDF Schuldhulpverlening 2013,
gemeente Lelystad**

Algemeen

Dossiers mee uit 2012	838
Nieuwe aanmeldingen 2013	953
Totaal	1791

Lopende dossiers per 31 december 2013

Formulier nog niet retour	20
Wachttijd voor start traject na screening	120
Lopende trajecten	571
Totaal (mee naar 2014)	711

Afgesloten dossiers in 2013

Formulier niet retour na 3 weken	96
Niet verschenen op intake	6
Eigen bedrijf	3
Cliënt stopt met traject	41
Cliënt is verhuisd / overleden	7
Cliënt verleent onvoldoende medewerking	129
Minnelijke regeling afgerond	20
Betalingsregeling afgerond	23
Wettelijke regeling afgerond	118
Informatie en Advies	541
Budgetbegeleiding afgerond	96
Totaal	1080

Overig

Bureaudienst	
Intakes	586
Budgetbegeleiding	214
Afgifte verklaring WSNP	104
Begeleiding tijdens wachttijd	174
Crisisinterventie	60
Totaal	

Budgetbeheer

Mee uit 2012	273
Nieuwe dossiers	69
Afgesloten dossiers	148
Mee naar 2014	194

Jaarcijfers MDF Schuldhulpverlening 2014, gemeente Lelystad

Algemeen

Dossiers mee uit 2013	711
Nieuwe aanmeldingen	858
Totaal	1569

Lopende dossiers, mee naar 2014

Wachttijd voor start traject na screening	183
Lopende trajecten	494
Totaal	677

Afgesloten dossiers

Niet verschenen op intake	31
Herfinanciering	8
Geen regeling mogelijk	113
Cliënt stopt met traject	26
Cliënt is verhuisd / overleden	21
Cliënt verleent onvoldoende medewerking	101
Minnelijke regeling afgerond	12
Betalingsregeling afgerond	8
Wettelijke regeling afgerond	60
Informatie en Advies	484
Budgetbegeleiding afgerond	28
Totaal	892

Overig

Intakes	345
Afgifte verklaring WSNP	115
Totaal	

Budgetbeheer

Mee uit 2013	273
Nieuwe dossiers	33
Afgesloten dossiers	78
Mee naar 2014	149

Jongeren project

Mee uit 2013	Nieuw in 2014	Afgesloten in 2014	Mee naar 2015
60	30	46	44

IDO

Gegevens over de jaren 2012, 2013 en 2014

INSTROOM

Jaar	cliënten	door naar TB	gestopt	BB/mdf
2012	89 (+ 19 mee)	45	37	7
2013	89 (+ 10 mee)	70	3	16
2014	140 (plus 49 mee)	90	30	20

2015 23 nieuwe

Wachtlijststand 2012: 19
2013: 23
2014: 49

Wachtlijststand 2014 SHM : 26

BESCHERMINGSBEWINDVOERING

In 2014 zijn we hiermee van start gegaan

We hebben drie cliënten in beschermingsbewind.

SCHULDHULPVERLENING TIJDENS DETENTIE

Er zijn 35 gesprekken gevoerd in 2014 in de gevangenis: nazorg

PAPIEREN BRIGADE

54

ISH MELDINGEN

2013: 224 Meldingen

2014: 144 Meldingen

VOEDSELBANK PM

NOODPAKETTEN 70

RECEPTIE:

In 2014 waren er 2732 bezoekers

In 2014 waren er 2066 telefonische gesprekken

Humanitas

in totaal zijn in 2014 134 personen door Humanitas geholpen. Van hen waren er 75 in 2014 nieuw aangemeld.

- er waren in 2014 47 vrijwilligers in totaal. Er zijn een aantal vertrokken en weer bijgekomen: het aantal is stabiel met tussen de 30 en 35 vrijwilligers

- de gemiddelde duur van een traject is ongeveer 6 maanden. Van de in 68 in 2014 afgesloten trajecten met cliënten werden 32 van de 68 korter dan 6 maanden geholpen.

Bijlage 3 evaluatie

Bevindingen MDF

1. De groep hulpvragers is de afgelopen drie jaren ongeveer gelijk gebleven.
2. De groep die alleen een schuldenregeling nodig heeft is gegroeid en het aantal mensen in budgetbeheer is afgenomen. De groep hulpvragers die structureel begeleiding nodig heeft is toegenomen, deels wordt dit opgevangen door organisaties die begeleiding thuis bieden. Ook is te denken aan lichte ondersteuning door vrijwilligers.
3. Rond de 25 % heeft een inkomen op bijstandsniveau. Dit is al jaren gelijk gebleven.
4. De wachttijd wordt niet als negatief ervaren. Deze wordt nuttig gebruikt door zaken te regelen en andere problematiek aan te pakken. Dit komt het effect van een positief resultaat van het traject ten goede.
5. Centrada biedt de zittende huurder geen regeling, hierdoor moet bij elk traject waar een huurschuld speelt, via de rechtbank een dwangakkoord worden aangevraagd om Centrada te dwingen mee te werken. Dit kost veel tijd en het resultaat is meestal dat de rechtbank Centrada oplegt om akkoord te gaan met het minnelijke voorstel.. Centrada biedt de de vertrokken huurder wel een regeling tegen finale kwijting.
6. Het moratorium (waarbij de schuldenlast 6 maanden bevroren wordt om een regeling te treffen) wordt door de rechtbank niet zo gehanteerd. Dit kan alleen ingezet worden als er een lopend traject schuldhulpverlening is. Hierdoor heeft het geen meerwaarde.
7. Er is de afgelopen jaren meer gebruik gemaakt van sanering. Hierbij wordt samengewerkt met Kredietbank Nederland. Dit product wordt ingezet als er geen uitzicht is op verbetering. Men betaald dan drie jaar de aflossing en is daarna schuldenvrij.
8. Er wordt nazorg geboden als de kans op terugval groot is. Dit zou in de toekomst door vrijwilligers kunnen gebeuren.
9. Het jongerenproject, waarbij jongeren met schulden gelijk geholpen kunnen worden weet men steeds beter te vinden. Met de organisaties die deze jongeren begeleiden is een goede samenwerking ontstaan. Doordat de jongeren naast de hulp van de MDF ook ondersteuning ontvangen van een andere organisatie wordt als succesformule ervaren.
10. Het project voorkomen huisuitzettingen, waarbij mensen die hun huur niet betalen gelijk, zonder wachttijd, worden geholpen heeft nog niet de preventieve werking die hiervan verwacht werd. Hierover zijn de betrokken organisaties in gesprek met de gemeente.
11. De wachtlijst is ontstaan door het verdwijnen van de incidentele subsidies en de veranderde houding van de rechtbank. Hierdoor moest het werk met 4 fte minder worden gedaan en moest eerst een minnelijk traject worden uitgezet alvorens men bij de rechtbank terecht kon. De werkwijze is hierop aangepast en de jaarlijkse instroom is hiermee op te vangen. De MDF is ervan overtuigd dat als eenmalig geïnvesteerd kan worden in de wachtlijst en deze weggewerkt zou zijn, er gehandeld kan worden binnen de termijn van 4 weken na aanmelding.

Bevindingen IDO

1. Het aantal hulpvragers is gegroeid in de afgelopen drie jaar. Het komt steeds vaker voor dat een schuldenregeling niet mogelijk is doordat de aflossingscapaciteit ontbreekt of het eigen huis eerst verkocht moet worden. Het IDO ervaart dat alleen al het uitzoeken en samen orde scheppen in de financiële puinhoop al veel opluchting geeft bij de hulpvrager.
2. Sinds 2014 wordt wachtlijstbegeleiding ingezet waar men erg tevreden over is.
3. Bij trajecten met een schuld lager dan € 5000,00 worden schuldhulpmaatjes ingezet. Hierdoor kan snel gehandeld worden. Worden regelingen getroffen is de situatie te overzien voor de hulpvrager. Deze houdt dan begeleiding tot de schulden zijn afbetaald. Door de begeleidingsvorm wordt geconstateerd dat niet snel nieuwe schulden worden gemaakt. Deze preventieve vorm van schuldhulpverlening wil het IDO in 2015 verder ontwikkelen.
4. Hulp met perspectief is bedoeld om mensen met een voedselpakket te ondersteunen bij hun financiële problemen. In de meeste gevallen hebben zij een traject schuldhulpverlening bij IDO of MDF. Echter steeds vaker is er geen sprake van schulden maar van dure kosten voor medicijnen van chronisch zieke mensen. Hierdoor komen op zo'n laag besteedbaar inkomen dat zij in aanmerking komen voor een voedselpakket.
5. Schuldhulpverlening tijdens detentie. Opgemerkt wordt dat financiële begeleiding van de achterblijvende partij opgepakt dient te worden. Hierover vinden gesprekken plaats met de gemeente.
6. Er vinden meer huisuitzettingen plaats. Opvallend is dat dit vaak alleenstaande mannen zijn. Hiervoor is geen opvang te vinden. De crisiscapaciteit voor alleenstaande mannen is in heel Nederland een probleem.
7. Het IDO is erg tevreden over het ontbijtproject in de Waterwijk. De scholen daar kunnen kinderen aanmelden die zonder eten op school komen. Zij kunnen dan terecht bij het inloophuis voor een ontbijt en krijgen een stuk fruit mee naar school voor de pauze. Inmiddels nemen 16 kinderen hieraan deel.
De scholen zijn erg tevreden omdat dit een positieve invloed heeft op de leerprestaties van de kinderen. Het IDO bereid een werkwijze voor om met de ouders in gesprek te gaan over financiële hulpverlening.
8. De wachtlijst is bijna geheel verdwenen in 2014. Door inzet van extra vrijwilligers en uitbreiden van de kantoorruimte en openstelling is de wachtlijst versneld weggewerkt. Ook zijn hulpvragers die niet geholpen kunnen worden van de lijst gehaald. Zij komen wel met hun vragen naar de bezoeken maar zolang er geen mogelijkheden zijn worden ze niet opgenomen.

Bevindingen Humanitas

1. Veruit de meeste aanmeldingen worden door de ouderenadviseurs gedaan.
2. De doelgroep is verbreed in de afgelopen jaren. Naast ouderen worden ook mensen met een verstandelijke of psychische beperking ondersteunt.
3. De begeleidingstermijn is opgeschoven van maximaal 6 maanden naar gemiddeld 1 jaar
4. Humanitas zegt last te hebben van de wachttijden bij MDF en IDO. Zij vinden het moeilijk de hulpvrager los te laten als de schulden nog niet geregeld zijn. De financiën zijn dan uitgezocht en voor een schuldenregeling worden zij dan verwezen naar de MDF. Daar heeft men dan een wachttijd. In veel gevallen blijven ze de hulpvrager dan toch ondersteunen tot de regelingen wel zijn getroffen. Bij enkelvoudige schulden proberen ze ook zelf (samen met de hulpvrager) een afslossingsregeling te treffen.
5. Humanitas steekt altijd in op het vergroten van de zelfredzaamheid van de hulpvrager. Zelf doen wat je zelf kunt, of kunt leren.
6. Het project thuisadministratie opereert erg solistisch, met 1 beroepskracht en 30 vrijwilligers is dit een kwetsbare organisatie.
7. Humanitas neemt niet deel aan overlegvormen. Dit gaan zij nu wel oppakken.
8. Er worden jaarlijks ongeveer 70 mensen begeleid.
9. In de toekomst zien zij mogelijkheden hun dienstverlening te vergroten, er is meer behoefte dan zij nu kunnen bieden.